

**Raport z wykonania
Programu ochrony środowiska
dla Gminy Ozimek
za lata 2022-2023**

ul. Styki 8/3
45-753 Opole
tel./fax: 77 474-24-57
kom. 605-26-24-27
e-mail: albeko@poczta.fm

Wykonawcą Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska dla Gminy Ozimek

za lata 2022-2023

był zespół firmy ALBEKO z siedzibą w Opolu
pod kierunkiem mgr inż. Beaty Podgórskiej

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	5
2. ZAKRES DANYCH PODSTAWOWYCH, DOKUMENTY WEJŚCIOWE DO RAPORTU O STANIE ŚRODOWISKA W GMINIE OZIMEK ZA LATA 2022-2023	5
3. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA	6
4.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	6
4.2. KLIMAT AKUSTYCZNY	18
4.3. ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH.....	20
4.4. ZASOBY I JAKOŚĆ WÓD. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	21
4.4.1. Wody powierzchniowe	21
4.4.2. Wody podziemne	27
4.5. ZASOBY GEOLOGICZNE	30
4.6. GLEBY	32
4.7. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓWF	32
4.8. ZASOBY PRZYRODNICZE.....	35
4.9. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	37
5. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2022-2023 WRAZ Z ANALIZĄ WYDATKÓW.....	38
6. MONITORING SKUTKÓW REALIZACJI PROGRAMU I JEGO AKTUALIZACJI	45
6.1 ANALIZA WSKAŹNIKÓW MONITORINGU POŚ	50
7. OCENA STOPNIA ROZBIEŻNOŚCI POMIĘDZY PRZYJĘTYMI CELAMI A ICH WYKONANIEM, WERYFIKACJA PRZYJĘTYCH ZADAŃ, OCENA WYKONANIA	50
8. DIAGNOZA, PROPOZYCJE NOWYCH PRIORYTETÓW I KRYTERIÓW ICH WYŁONNIENIA.....	53
9. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	55
10.LITERATURA	56

SPIS TABEL

Tabela 1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu opolskiego w latach 2010-2023.....	7
Tabela 2. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2022 w strefie opolskiej.....	9
Tabela 3. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2023.....	9
Tabela 4. Porównanie wyników rocznej oceny jakości powietrza za lata 2021-2022 w postaci graficznej.	11
Tabela 5. Dopuszczalne poziomy hałasu krótko i długoterminowego w środowisku powodowanego przez drogi lub linie kolejowe wyrażone wskaźnikami L_{AeqD} i L_{AeqN} oraz L_{DWN} i L_N	19
Tabela 6. Wyniki oceny wykonanej dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych zlokalizowanych na obszarze Gminy Ozimek w roku 2022.....	24
Tabela 7. Wyniki oceny eutrofizacji wód wykonanej dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych zlokalizowanych na obszarze Gminy Ozimek w latach 2020-2023.....	25
Tabela 8. Ocena ryzyka osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP obejmujących teren Gminy Ozimek ujętych w Planie gospodarowania wodami w dorzeczu Odry.....	26
Tabela 9. Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Ozimek.....	27
Tabela 10. Charakterystyka punktu pomiarowego wód podziemnych w 2022 roku na terenie Gminy Ozimek.....	28
Tabela 11. Charakterystyka punktu pomiarowego wód podziemnych w 2023 roku na terenie Gminy Ozimek.....	28
Tabela 12. Sieć wodociągowa w Gminie Ozimek w latach 2022-2023.....	29
Tabela 13. Sieć kanalizacyjna w Gminie Ozimek w latach 2022-2023.....	29
Tabela 14. Ładunki zanieczyszczeń w komunalnych oczyszczalniach ścieków w Gminie Ozimek.....	29
Tabela 15. Ładunki zanieczyszczeń w przemysłowych oczyszczalniach ścieków w Gminie Ozimek.....	30
Tabela 16. Zasoby geologiczne i przemysłowe złóż na terenie Gminy Ozimek znajdujące się w bazie zasobów geologicznych PIG-PIB.....	31
Tabela 17. Masa odpadów komunalnych zebranych z terenu Gminy Ozimek w latach 2022-2023.....	33
Tabela 18. Użytki ekologiczne na terenie Gminy Ozimek.....	35
Tabela 19. Zestawienie pomników przyrody w Gminie Ozimek.....	36
Tabela 20. Liczba miejscowych zagrożeń w podziale na wielkość zagrożenia w 2022 i 2023 roku.....	37
Tabela 21. Realizacja zadań w latach 2022-2023.....	38
Tabela 22. Realizacja zadań latach 2022-2023	40
Tabela 23. Realizacja zadań w latach 2022-2023	41
Tabela 24. Realizacja zadań w latach 2022-2023.....	41
Tabela 25. Realizacja zadań w latach 2022-2023.....	41
Tabela 26. Realizacja zadań w latach 2022-2023	42
Tabela 27. Realizacja zadań w latach 2022-2023	43
Tabela 28. Realizacja zadań własnych i monitorowanych z planu operacyjnego.....	44
Tabela 29. Wskaźniki monitoringu dla Gminy Ozimek w odniesieniu do wartości bazowych.....	46

Tabela 30. Wartości mierników celów głównych dla poszczególnych obszarów interwencji.....51

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu powiatu opolskiego w latach 2010-2023.....8

Rysunek 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu powiatu opolskiego w latach 2010-2023.....8

Rysunek. 3. Obszary chronione na terenie Gminy Ozimek 36

1. WSTĘP

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 – tekst jednolity ze zm.) Burmistrz Gminy i Miasta Ozimek co 2 lata przedstawia Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Ustawa „Prawo ochrony środowiska” nie określa wymagań dotyczących formy i struktury sprawozdania z realizacji Programu ochrony środowiska. W obecnym Programie założono, iż analiza realizacji programu polegać będzie przede wszystkim na monitorowaniu czyli obserwacji zmian w wielu wzajemnie ze sobą powiązanych sferach funkcjonowania danego obszaru (ekonomicznej, społecznej, ekologicznej itp.).

W obecnym Programie Ochrony Środowiska założono, że system monitoringu dla gminy powinien zawierać n/w działania, które pozwolą na bieżące monitorowanie jego realizacji:

1. systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań Programu; wynikiem tych działań będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen,
2. uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych; otrzymany materiał będzie służył przygotowaniu raportów,
3. przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w Programie,
4. analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami Programu; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego Programu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
5. analiza przyczyn odchyień oraz określenie działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia,
6. przeprowadzenie zaplanowanych działań korygujących.

2. ZAKRES DANYCH PODSTAWOWYCH, DOKUMENTY WEJŚCIOWE DO RAPORTU O STANIE ŚRODOWISKA W GMINIE OZIMEK ZA LATA 2022-2023

Dane podstawowe do sporządzenia Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek za lata 2022-2023 stanowią głównie:

1. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek na lata 2017-2020 wraz z perspektywą na lata 2021-2024,
2. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku
3. sprawozdania opisowe z realizacji budżetu Gminy Ozimek za lata 2022-2023,
4. Raport o stanie Gminy Ozimek za rok 2022 i 2023,
5. raporty roczne i oceny stanu środowiska w województwie opolskim wykonywane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska (GIOŚ-RWMŚ) w Opolu za lata 2022-2023,
6. rejestr form ochrony przyrody publikowany przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Opolu,
7. informacje pozyskane z Urzędu Gminy i Miasta Ozimek,
8. informacje pozyskane ze Starostwa Powiatowego w Opolu,
9. informacje statystyczne GUS, Bank Danych Lokalnych,
10. opracowania własne.

3. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA

Jakość poszczególnych obszarów interwencji:

- ochrona klimatu i jakość powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby i użytkowanie gruntów,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenie poważnymi awariami

powinna być nieustannie monitorowana, co ma na celu rejestrację oraz analizę krótko- i długoterminowych zmian zachodzących w systemach ekologicznych pod wpływem zmian klimatu, zanieczyszczeń i innych przejawów ingerencji człowieka. Analiza zebranych danych o jakości środowiska pozwala również na określenie zadań zmierzających do poprawy stanu ekologicznego wszystkich obszarów interwencji określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek. Coroczny monitoring środowiska na terenie województwa opolskiego (w tym na terenie Gminy Ozimek) prowadzony jest przez GIOŚ-RWMŚ w Opolu. Wszelkie zmiany jakości środowiska jakie zaszły w okresie 2022-2023 zostały opisane i podsumowane w oparciu o publikacje GIOŚ-RWMŚ w Opolu.

4.1. Powietrze atmosferyczne

Stan zanieczyszczenia powietrza jest jednym z najbardziej zmiennych stanów środowiska. W znaczącym stopniu zależy od wielkości chwilowych emisji ze źródeł zlokalizowanych na danym terenie oraz od wielkości transgranicznej migracji zanieczyszczeń. Rozprzestrzenianie zanieczyszczeń w atmosferze determinowane jest warunkami meteorologicznymi, w tym intensywnością turbulencji wywołanej czynnikami mechanicznymi i termicznymi oraz własnościami fizyczno-chemicznymi atmosfery.

Źródła komunalno-bytowe, w głównej mierze odpowiedzialne za podwyższone stężenia zanieczyszczeń, szczególnie pyłu zawieszonego, benzo(a)pirenu i dwutlenku siarki, w sezonie zimowym, głównie w efekcie używania niskosprawnych urządzeń i instalacji kotłowych (będących w złym stanie technicznym i nieprawidłowo eksploatowanych oraz spalanie złej jakości paliw, zasiarczonych, zapozielonych i niskokalorycznych węgli, mułów węglowych, a także wszelkich odpadów z gospodarstw domowych), są głównym powodem tzw. niskiej emisji. Duża ilość źródeł wprowadzających zanieczyszczenia z kominów o niewielkiej wysokości sprawia, że zjawisko to jest bardzo uciążliwe, gdyż zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstawania, a są to najczęściej obszary zwartej zabudowy mieszkaniowej. Z kolei transport drogowy wpływa na całoroczny wysoki poziom tlenków azotu w powietrzu oraz podwyższony poziom pyłu zawieszonego PM10.

Zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska*, do 30 kwietnia każdego roku, GIOŚ-RWMŚ w Opolu dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w danej strefie, a następnie dokonuje klasyfikacji stref. Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są dotrzymane dopuszczalne poziomy) lub utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Główny Urząd Statystyczny podaje dane o emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Opolskiego. Na przestrzeni lat 2010-2023 ilość zanieczyszczeń pyłowych i gazowych przedstawiała się jak w tabeli i na wykresach poniżej:

Zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska*, do 30 kwietnia każdego roku, GIOŚ-RWMŚ w Opolu dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w danej strefie, a następnie dokonuje klasyfikacji stref. Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są dotrzymane dopuszczalne poziomy) lub utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

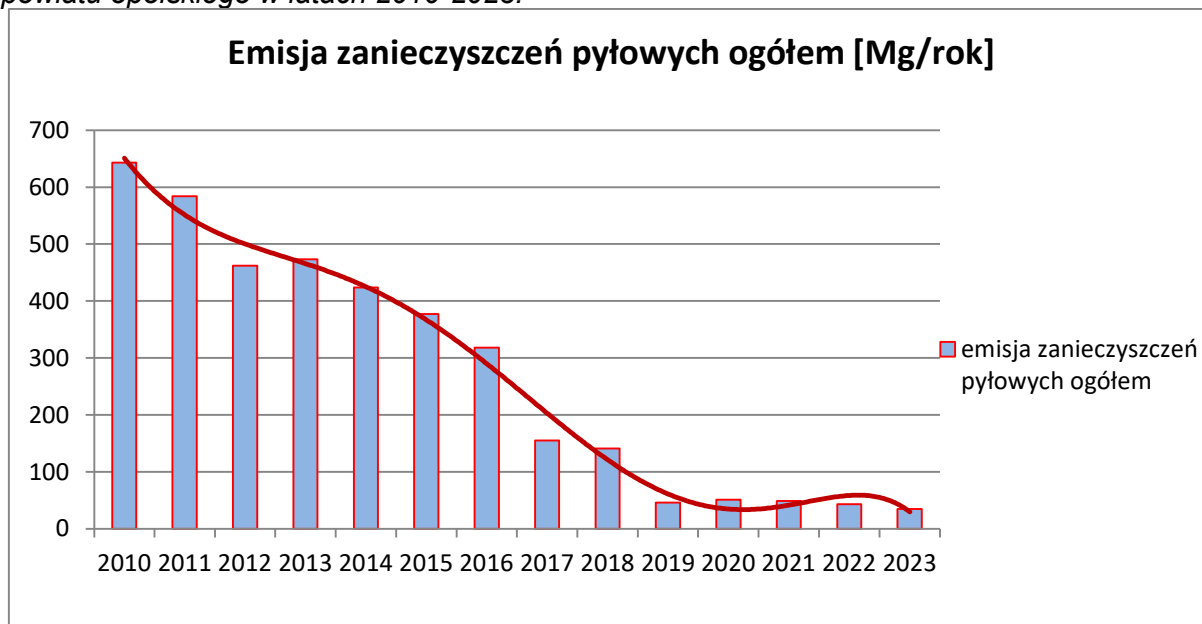
Główny Urząd Statystyczny podaje dane o emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Opolskiego. Na przestrzeni lat 2010-2023 ilość zanieczyszczeń pyłowych i gazowych przedstawiała się jak w tabeli i na wykresach poniżej:

Tabela 1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu opolskiego w latach 2010-2023.

Emisja zanieczyszczeń	Ilość zanieczyszczenia w Mg/rok													
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
pyłowych:														
ogółem	643	584	462	473	424	377	318	155	141	46	51	49	43	35
ogółem na 1 km ² powierzchni	0,41	0,37	0,29	0,30	0,27	0,24	0,20	0,10	0,09	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02
ze spalania paliw	414	272	243	301	269	231	204	17	13	13	12	12	9	5
cementowo wapiennicze i materiałów ogniotrwałych	182	270	180	143	126	120	89	121	111	16	25	20	18	15
krzemowe	10	10	9	9	8	7	6	5	5	6	4	5	5	6
niezorganizowana	5	5	5	5	5	5	4	2	1	1	0	0	1	1
gazowych:														
ogółem	7 164 033	7 294 385	6 594 523	6 673 275	6 771 124	6 381 709	6 449 956	3 144 600	2 828 667	3 123 388	2 927 789	3 232 202	2 813 378	1 707 766
ogółem (bez dwutlenku węgla)	19 258	21 203	17 894	17 760	16 072	13 214	11 318	3 081	3 062	2 778	2 748	3 599	1 040	4 593
niezorganizowana	377	251	322	308	263	370	450	508	727	627	510	600	462	330
dwutlenek siarki	5 041	5 064	4 298	4 661	4 952	3 382	2 868	200	216	211	170	171	157	120
tlenki azotu	10 738	10 584	10 104	9 896	7 898	6 064	4 752	233	255	257	248	218	224	211
tlenek węgla	3 441	5 514	3 459	3 188	3 199	3 788	3 398	2 635	2 579	2 298	2 319	3 198	649	4 258
dwutlenek węgla	7 144 775	7 273 182	6 576 629	6 655 515	6 755 052	6 368 495	6 438 638	3 113 790	2 798 050	3 096 610	2 900 410	3 196 603	2 803 338	1 666 173

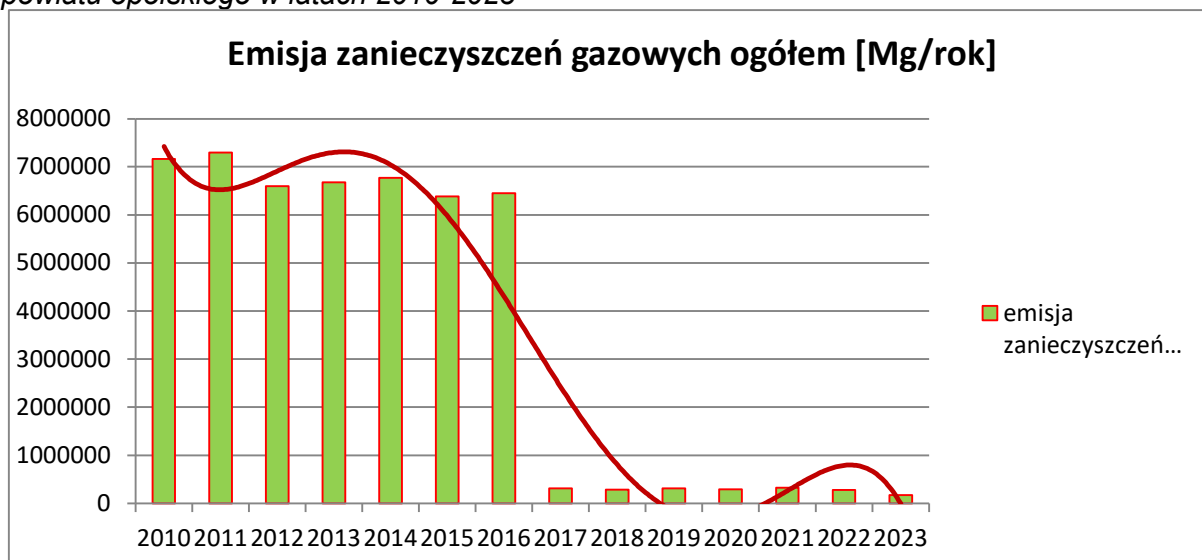
Źródło: www.stat.gov.pl

Rysunek 1. Emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu powiatu opolskiego w latach 2010-2023.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu powiatu opolskiego w latach 2010-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Oceny i obserwacji zmian dokonuje GIOŚ-RWMS w Opolu w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2012 r., poz. 1031) oraz ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 tekst jednolity).

Oceny za lata 2022-2023 wykonano zgodnie z podziałem kraju, w którym strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy (miasto Opole),
- pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz aglomeracji (strefa opolska).

Klasyfikacji stref wykonano w następujących klasach:

- **klasa A** - poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej/docelowej; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- **klasa C** - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną/docelową lub wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń oraz dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnych, niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza;

Jakość powietrza atmosferycznego

Rok 2022 – klasyfikacja stref:

Na terenie Gminy Ozimek GIOŚ-RWMS w roku 2022 nie prowadził bezpośredniego monitoringu jakości powietrza.

Tabela 2. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2022 w strefie opolskiej.

Ochrona zdrowia												Ochrona roślin		
SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM 2,5 ²	SO ₂	NO _x	O ₃
A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	C1	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim, raport za 2022 rok GIOŚ-RWMS w Opolu.

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2 (dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego)

2) Dla pyłu zawieszony PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa opolska uzyskała klasę A

Na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie opolskim, raport za 2022 rok” obszar Gminy Ozimek w ramach „strefy opolskiej” został zakwalifikowany:

- wg kryterium ochrony zdrowia do **klasy A** ze względu na poziom SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, As, Cd, Ni, O₃, do **klasy C** z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji PM₁₀, B(a)P oraz do **klasy C1** dla PM_{2,5}

- wg kryterium ochrony roślin do **klasy A** pod względem poziomu SO₂, NO_x i O₃.

Zgodnie z zasadami oceny rocznej klasę strefy dla danego zanieczyszczenia, określa się na podstawie jego stężeń występujących w rejonach potencjalnie najbardziej zanieczyszczonych rozważaną substancją. W rezultacie, nawet obszar przekroczeń wartości normatywnych zanieczyszczenia o małym zasięgu decyduje o wyniku klasyfikacji całej strefy (nawet o dużej powierzchni). Należy zatem pamiętać, że zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia, nie oznacza złej sytuacji na terenie całej strefy - a jest jedynie sygnałem, że w strefie istnieją obszary wymagające podjęcia i prowadzenia działań na rzecz poprawy jakości powietrza pod kątem rozważanego zanieczyszczenia.

Rok 2023 – klasyfikacja stref:

Na terenie Gminy Ozimek GIOŚ-RWMS w roku 2023 nie prowadził bezpośredniego monitoringu jakości powietrza.

Tabela 3. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2023.

Strefa	Ochrona zdrowia												
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5} ²⁾	
Strefa opolska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1	

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim Raport wojewódzki za rok 2023 rok GIOŚ-RWMS w Opolu

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

2) Dla pyłu PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa opolska uzyskała klasę A

Na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie opolskim za rok 2023” obszar Gminy Ozimek w ramach „strefy opolskiej” został zakwalifikowany:

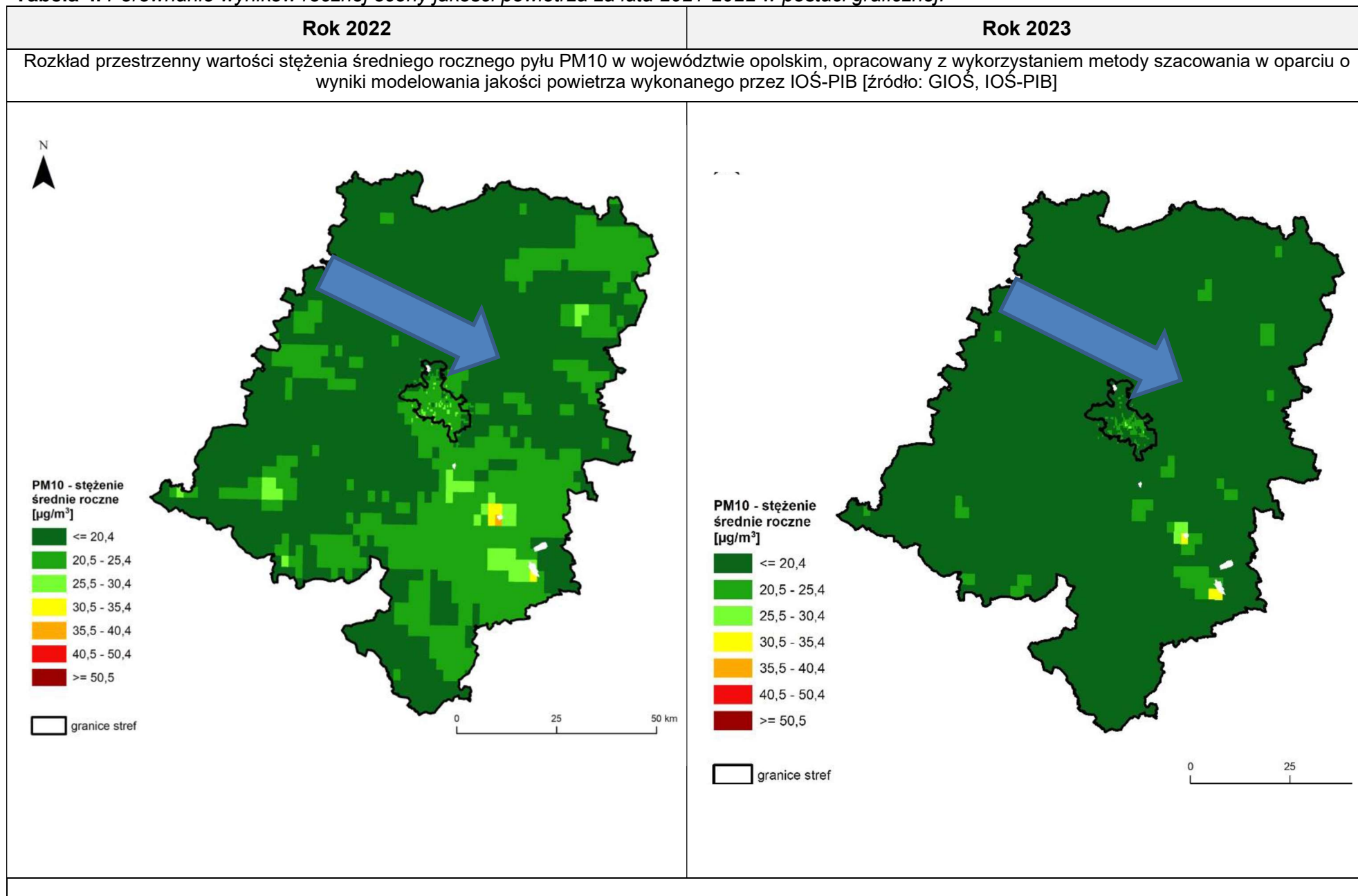
- wg kryterium ochrony zdrowia do **klasy A** ze względu na poziom, SO_2 , NO_2 , C_6H_6 , CO , PM_{10} , $PM_{2,5}$, Pb , As , Cd , Ni i O_3 , natomiast do **klasy C** z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji $B(a)P$.
- wg kryterium ochrony roślin do **klasy A** ze względu na poziom, SO_2 , NO_x i O_3 .

Podsumowanie wyników rocznej oceny jakości powietrza za lata 2022-2023:

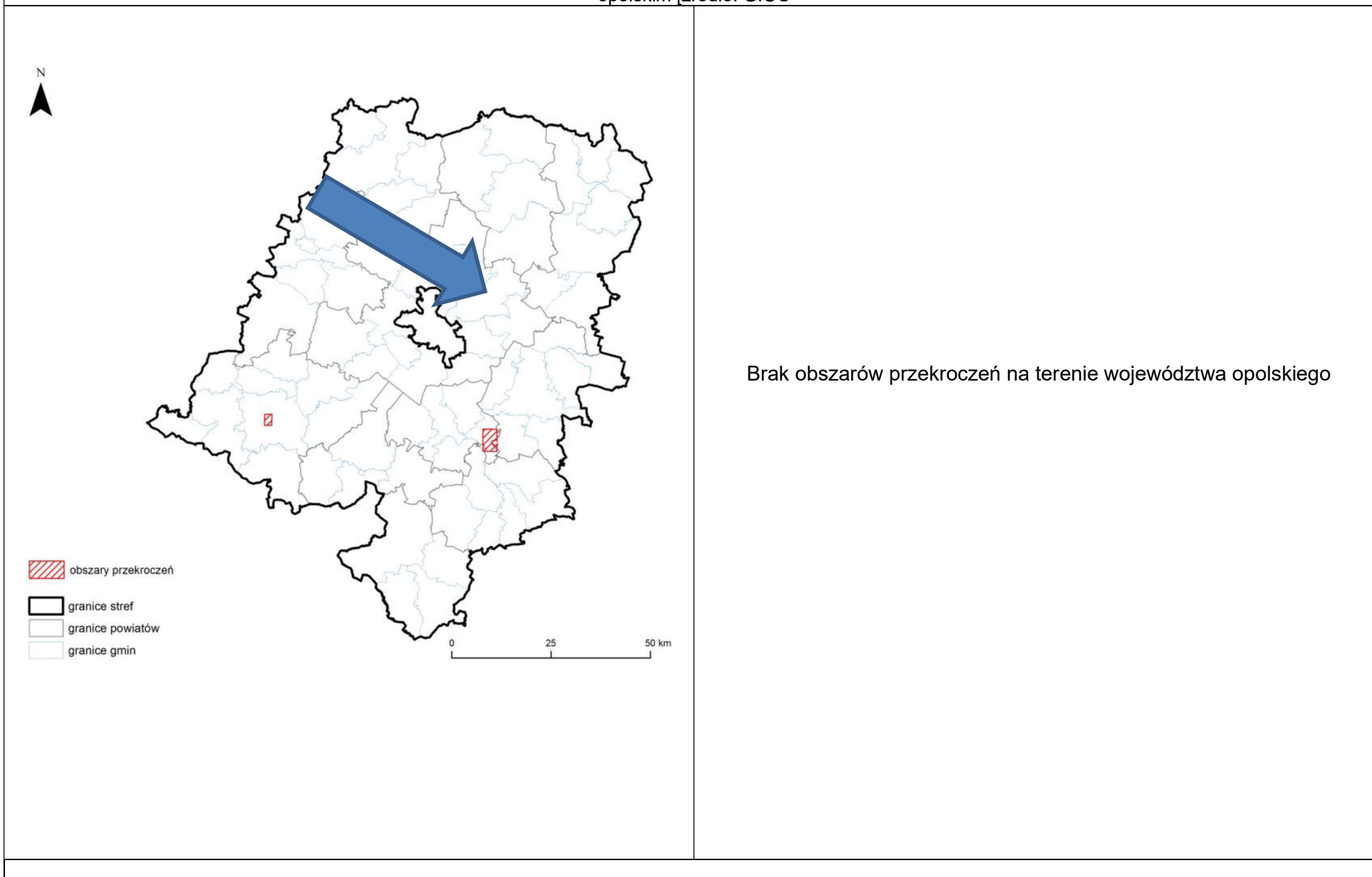
1. w rocznej ocenie jakości powietrza dla strefy opolskiej nastąpiła poprawa oceny w zakresie pyłu zawieszonego PM_{10} oraz pyłu $PM_{2,5}$. W 2023 roku oba te zanieczyszczenia klasyfikowane są w klasie A,
2. W latach 2022-2023 w klasie C sklasyfikowany został benzo(a)piren.

Porównanie jakościowe wyników rocznej oceny jakości powietrza za lata 2022-2023 w postaci graficznej przedstawiają rysunki w tabeli poniżej:

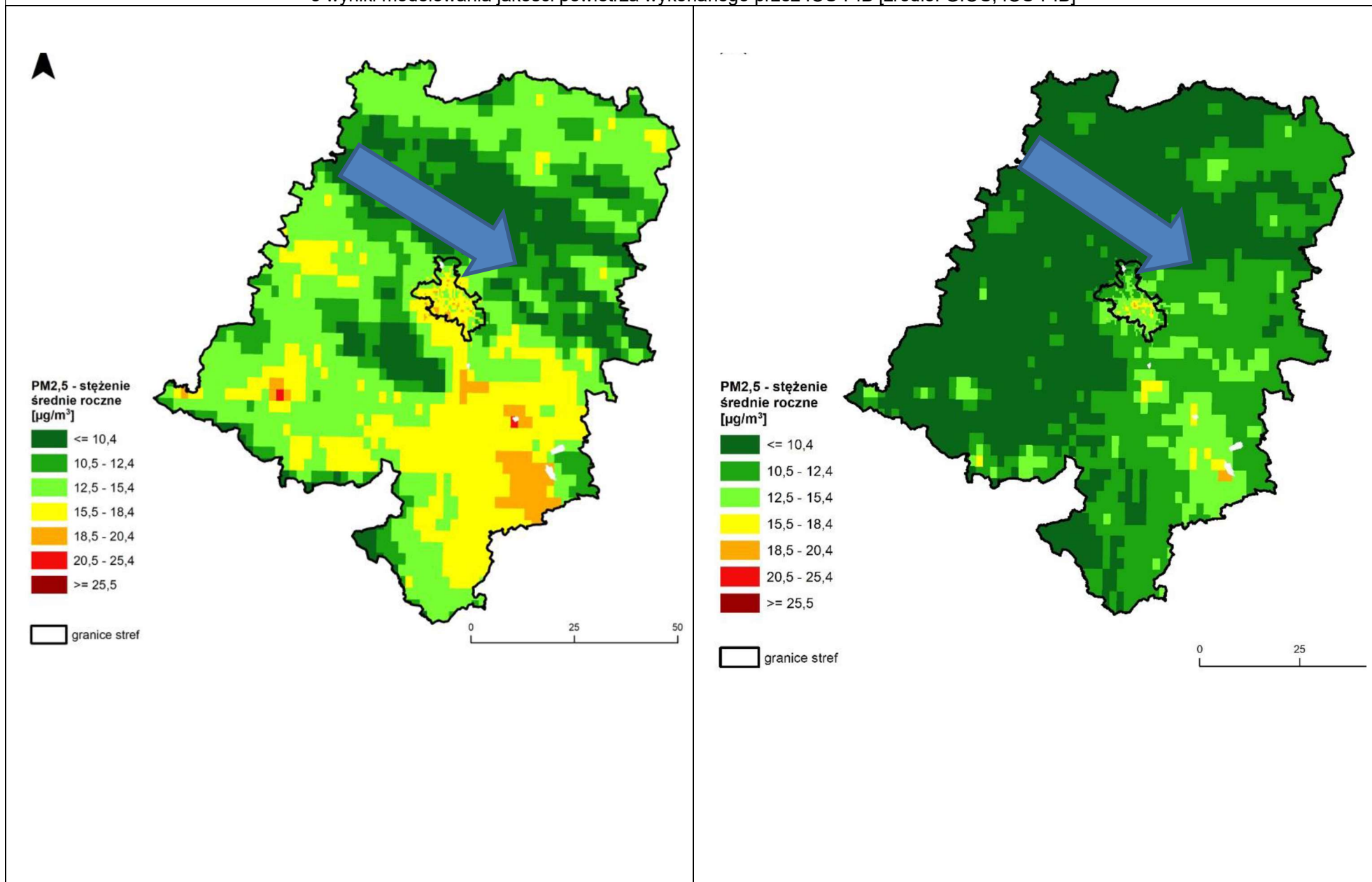
Tabela 4. Porównanie wyników rocznej oceny jakości powietrza za lata 2021-2022 w postaci graficznej.

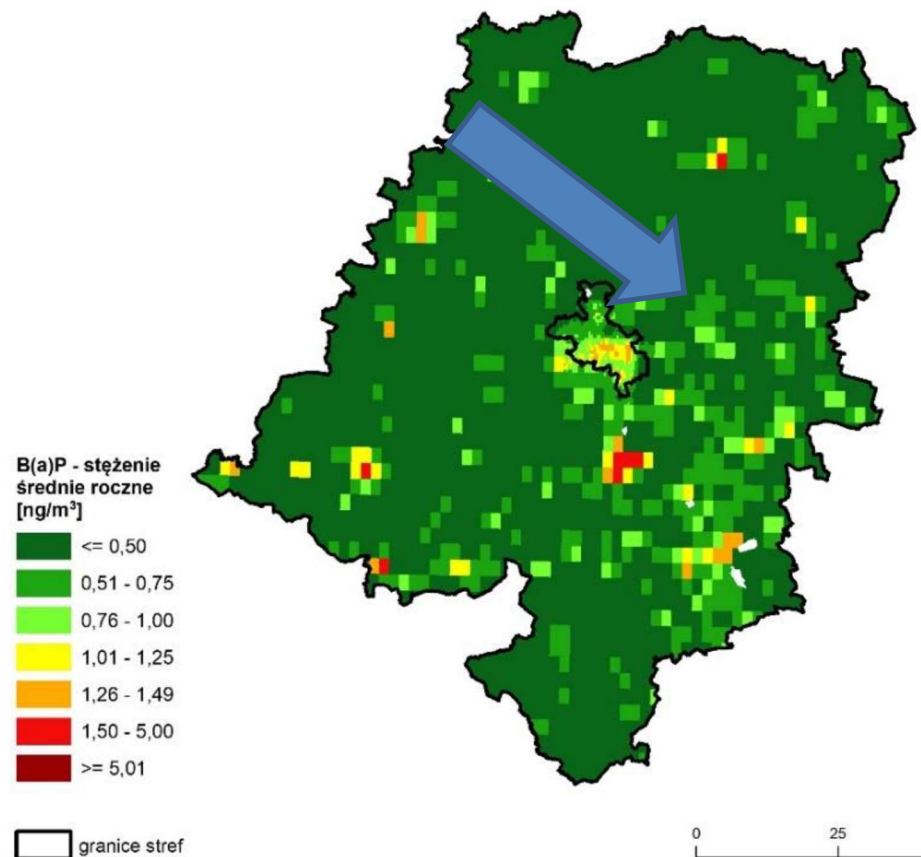
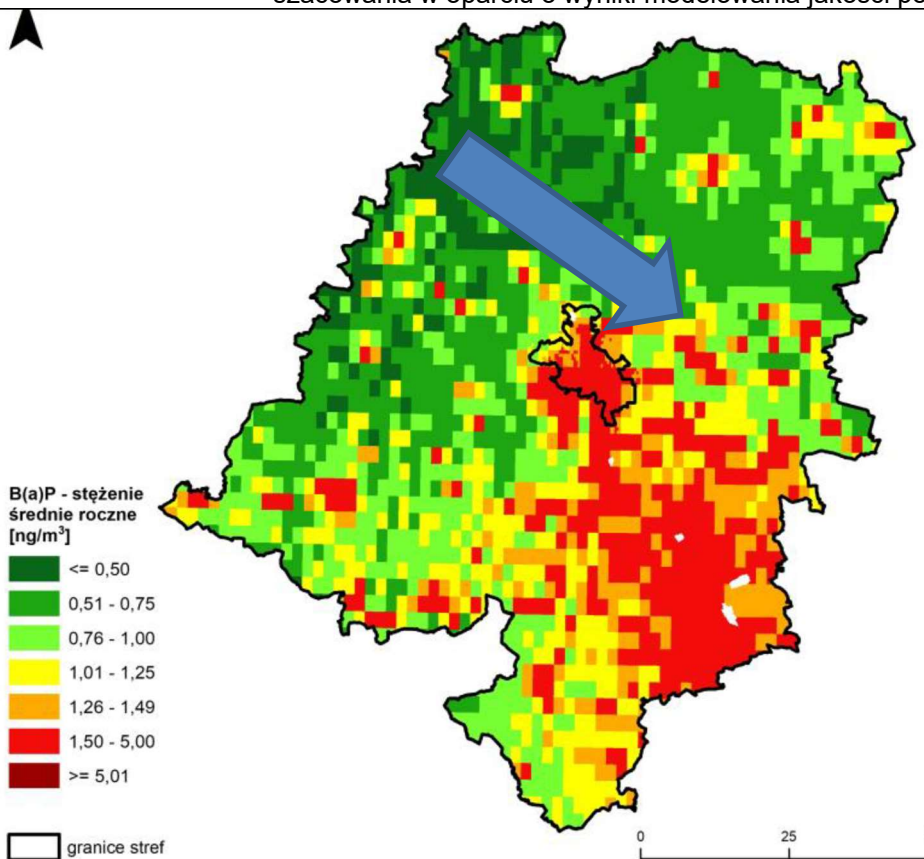
Zasięg obszarów przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie opolskim [źródło: GIOŚ]

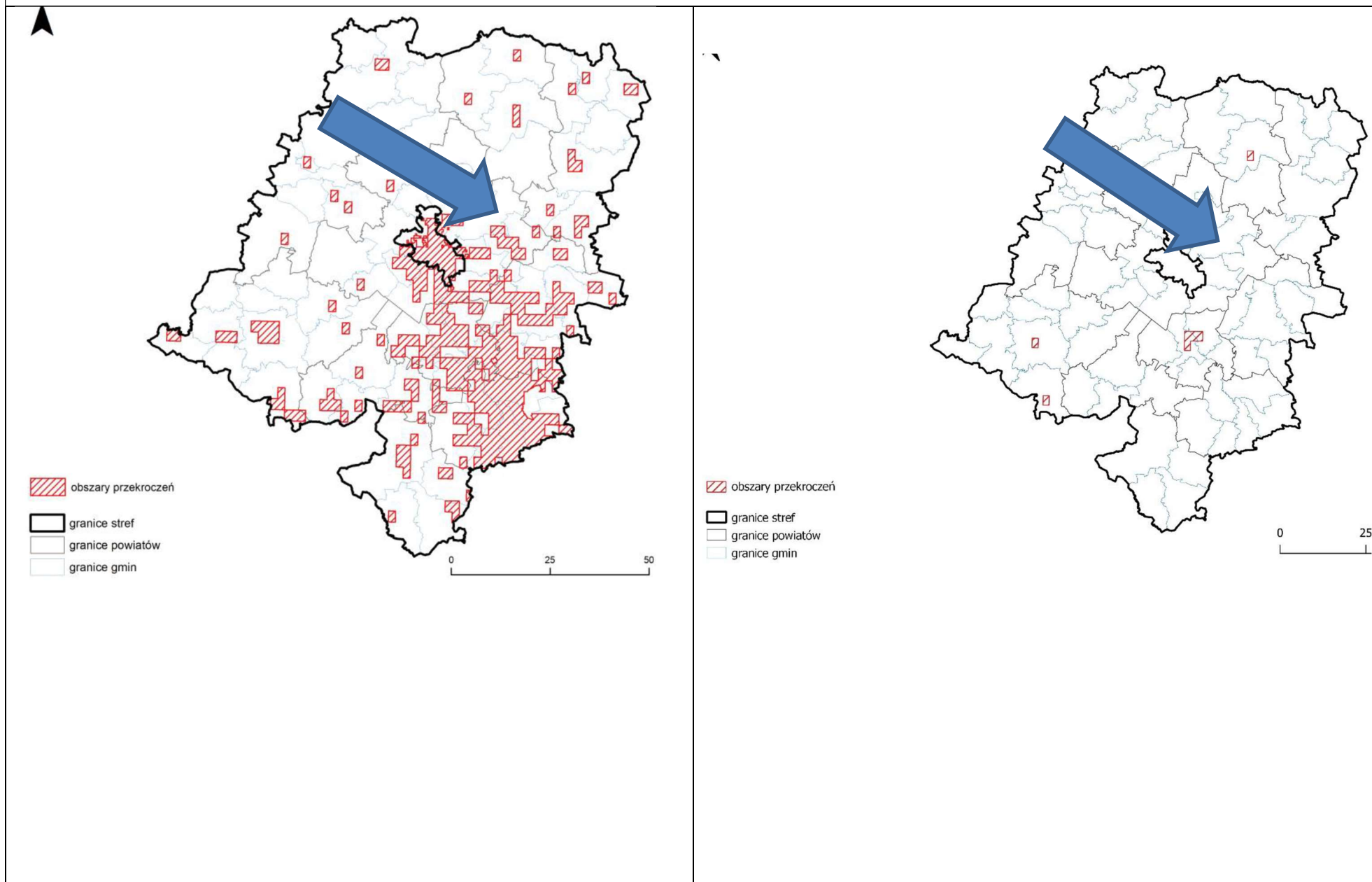
Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM_{2,5} w województwie opolskim, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

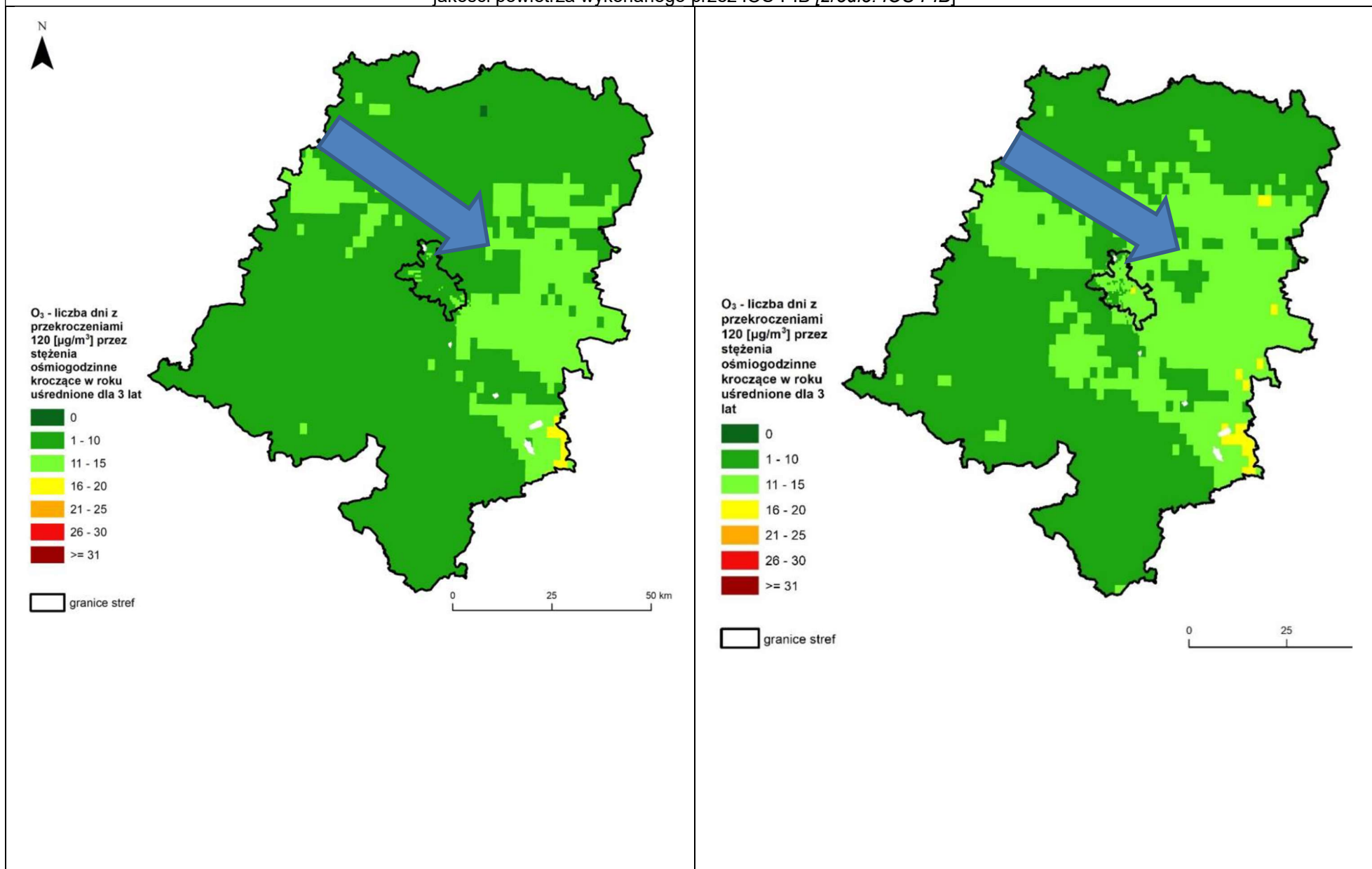
Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyle PM10 w województwie opolskim, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie opolskim [źródło: GIOŚ]

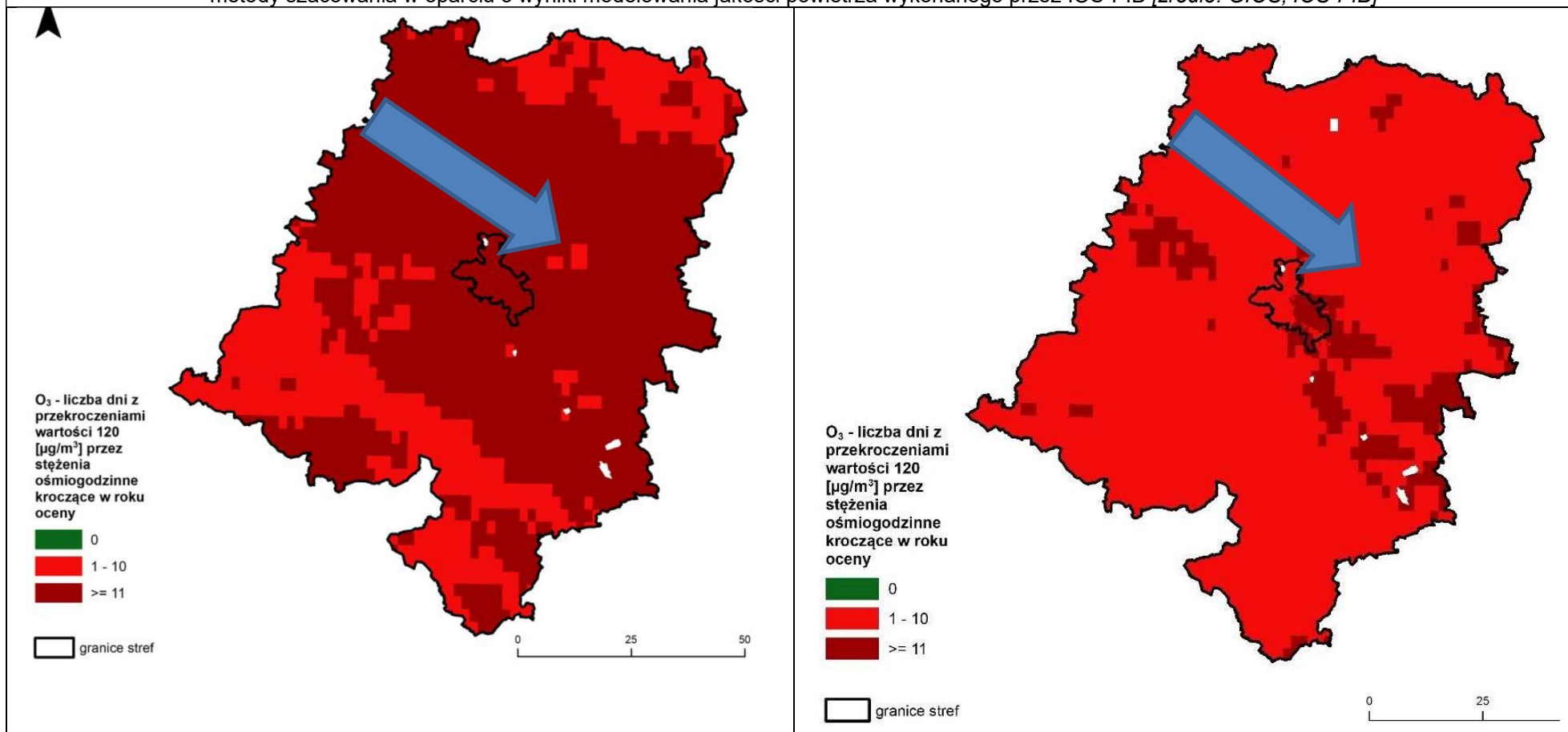

Rozkład przestrzenny liczby dni z przekroczeniem poziomu docelowego O_3 na obszarze województwa opolskiego – średnia z 3 lat, będący wynikiem modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: IOŚ-PIB]

Rozkład przestrzenny liczby dni z przekroczeniem poziomu celu długoterminowego O₃ na obszarze województwa opolskiego, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

Źródło: GIOŚ-RWMS 2022-2023, opracowanie własne.

Na podstawie porównania wyników oceny jakości powietrza dla województwa opolskiego (z 2 ostatnich lat), w szczególności dla Gminy Ozimek obserwuje się:

- brak obszarów przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM₁₀ na obszarze gminy,
- zmniejszenie wartości stężenia średniorocznego pyłu PM_{2,5} na obszarze gminy,
- zmniejszenie wartości stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu na obszarze gminy,
- brak obszarów przekroczeń stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu na obszarze gminy,
- niewielkie zmiany w zasięgu obszarów przekroczeń poziomu docelowego ozonu na obszarze gminy,
- występujące obszary przekroczeń liczby dni z przekroczeniami poziomu celu długoterminowego ozonu na obszarze gminy.

4.2. Klimat akustyczny

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. 2024 poz. 54 – tekst jednolity ze zm.) traktuje hałas jako zanieczyszczenie, wobec którego należy przyjmować takie same ogólne zasady postępowania, jak dla pozostałych zanieczyszczeń i związanych z nimi dziedzin ochrony środowiska.

Wartości dopuszczalne poziomów hałasu określają:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz.U.2014 poz. 112 - tekst jednolity) w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku,
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 21 grudnia 2005 roku w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz.U. 2057 Nr 263, poz. 2202 ze zm.),
- wspólnotowe regulacje prawne, w tym Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25.06.2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku.

Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego,
- hałas komunalny (osiedlowy i mieszkaniowy) występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

Hałas przemysłowy

Problemy z hałasem przemysłowym mogą wystąpić w otoczeniu dużych zakładów, lub skupisk zakładów. Wytypowanie zakładów niekorzystnie oddziałujących na klimat akustyczny należy do zadań WIOŚ. Zakres planowanych kontroli oraz wyniki przeprowadzonych kontroli są zawarte w raportach WIOŚ.

Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od parku maszynowego, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych, a także prowadzonych procesów technologicznych oraz funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nim terenów. Wewnątrz hal przemysłowych hałas sięga poziomu 80 – 125 dB i w znacznym stopniu przenosi się na tereny sąsiadujące. W sąsiedztwie zakładów przemysłowych poziomy dźwięku osiągają wartości od 50 dB (mało uciążliwe) do 90 dB (bardzo uciążliwe).

Pewną uciążliwość powodują zakłady rzemieślnicze i usługowe zlokalizowane blisko zabudowy o charakterze mieszkalnym. Ich wpływ na ogólny klimat akustyczny miasta i gminy nie jest znaczący, jednak są one przyczyną lokalnych negatywnych skutków odczuwalnych przez okolicznych mieszkańców. Do zakładów takich należą najczęściej: warsztaty mechaniki pojazdowej, blacharskie, ślusarskie, stolarskie, kamieniarskie i przetwórcze.

Pomiary hałasu wykonywane są na obszarze województwa opolskiego przez GIOŚ-RWMŚ w razie ewentualnych skarg mieszkańców lub zgodnie z przyjętym planem kontroli zakładów (WIOŚ).

Hałas komunikacyjny

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach nie będących drogami kolejowymi. Jest to hałas typu liniowego.

Na poziom hałasu drogowego mają wpływ przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,

- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Tabela 5. Dopuszczalne poziomy hałasu krótko i długoterminowego w środowisku powodowanego przez drogi lub linie kolejowe wyrażone wskaźnikami L_{AeqD} i L_{AeqN} oraz L_{DWN} i L_N .

Klasa standardu akustycznego	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu [dB]			
		krótkoterminowego		długoterminowego	
		L_{AeqN}	L_{AeqN}	L_{DWN}	L_N
1.	A. Strefa ochronna „A uzdrowiska B. Tereny szpitali poza miastem	50	45	50	45
2.	A. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	61	56	64	59
	B. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży				
	C. Tereny domów opieki społecznej				
	D. Tereny szpitali w miastach				
3.	A. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego	65	56	68	59
	B. Tereny zabudowy zagrodowej				
	C. Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe				
	D. Tereny mieszkaniowo – usługowe				
4.	A. Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	68	60	70	65

Źródło: GIOŚ-RWMS.

Natężenie hałasu w środowisku określa się wartością poziomu dźwięku mierzoną w decybelach (dB). Podstawowym wskaźnikiem klimatu akustycznego jest równoważny poziom dźwięku, który również może być wyznaczony jako suma poziomów odnoszących się do różnych źródeł. Równoważny poziom dźwięku ściśle związany jest również z czasem jego trwania.

Mapy akustyczne, których opracowanie jest wymagane przepisami prawa (ustawa – Prawo ochrony środowiska), z uwagi na zapewnienie jednolitości formy i treści mapy, a także porównywalności wyników, muszą być oparte o określone w przepisach, wspólne dla wszystkich wskaźniki. Wskaźnikami tymi są L_{DWN} oraz L_N .

– L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony zgodnie z ISO 1996-2: 1987 w ciągu wszystkich dób w roku (rozumianym jako dany rok kalendarzowy w odniesieniu do emisji dźwięku i średni rok w odniesieniu do warunków meteorologicznych), z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰); wskaźnik ten służy do określenia ogólnej dokuczliwości hałasu,

– L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A, wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony zgodnie z ISO 1996-2: 1987 w ciągu wszystkich pór nocy (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰) w roku (rozumianym jako dany rok kalendarzowy w odniesieniu do emisji dźwięku i średni rok w odniesieniu do warunków meteorologicznych); wskaźnik ten służy do określenia zaburzenia snu.

W 2022 r. na zlecenie GDDKiA Oddział w Opolu zrealizowano zadanie pn. „Sporządzenie strategicznych map hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie opolskim”. Ze względu na obecne obciążenie dróg na terenie Gminy Ozimek (określane parametrem SDR) w ww. opracowaniu zostały ujęte drogi z terenu Gminy Ozimek:

- DK 46 Opole (gr. miasta) – Ozimek (ul. Powstańców Śl. DW463) kilometraż początku odcinka: 102+480, kilometraż końca odcinka: 117+731, długość odcinka: 15,251,

- DW 463, długość 1,368 (Początek odcinka: rondo na skrzyżowaniu ul. Powstańców Śląskich oraz Warszawskiej w m. Ozimek. Koniec odcinka: ul. Wyzwolenia na granicy m. Ozimek oraz miejscowości Krasiejów).

W ramach poprzedniego Programu Ochrony Środowiska przed hałasem określono działania na drogach w obrębie gminy Ozimek:

- DK46 Opole – Ozimek – budowa obwodnicy Dębskiej Kuźni w ciągu drogi DK46 – zaniechano realizacji zadania, nie zostało ujęte w żadnym z rządowych programów budowy dróg, tereny nie kwalifikują się do grupy 10 % najbardziej zagrożonych hałasem,
- DW463, DK46 Ozimek – wymiana nawierzchni – zadanie zrealizowane.

Staraniem Marszałka województwa opolskiego opracowany został nowy „Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego”, uchwalony uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego nr II/11/2024 z dn. 28 maja 2024 r.

Program ochrony środowiska przed hałasem został opracowany dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg krajowych i dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie oraz linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie zlokalizowanych w województwie opolskim. Program jest aktualizacją poprzedniego „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg o natężeniu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie dla województwa opolskiego na lata 2014-2019” z 2019 r.

Celem Programu ochrony środowiska przed hałasem jest określenie niezbędnych priorytetów i wskazanie działań mających na celu zmniejszenie uciążliwości i ograniczenie poziomu hałasu. Program wykonywany jest na obszarze pokrywającym się z zakresem map akustycznych dla odcinków dróg krajowych i wojewódzkich w województwie opolskim o średniodobowym natężeniu ruchu (SDR) przekraczającym 8 219 pojazdów/dobę, co odpowiada 3 000 000 pojazdów w ciągu roku, oraz dla odcinków linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie, które to mapy pełnią funkcję źródła informacji o stanie klimatu akustycznego. W ramach Programu przedstawiono szereg zaleceń o charakterze rozwiązań technicznych oraz wskazano kierunki innych działań, których realizacja pozwoli w największym stopniu osiągnąć wyznaczony cel. W opracowaniu opisane zostały koncepcje działań naprawczych, mających na celu poprawę stanu klimatu akustycznego, przedstawione w ramach opracowanych map akustycznych będących przedmiotem oceny dróg krajowych, wojewódzkich i linii kolejowych. W odniesieniu do Gminy Ozimek w ww. Programie uwzględniony został odcinek drogi krajowej nr 46 Opole-Ozimek km początku 102+480, km końca 117+731, długość odcinka 15,251 km.

4.3. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (*Dz.U. 2024 poz. 54 – tekst jednolity ze zm.*) - dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.

Ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

W odniesieniu do miasta i gminy Ozimek źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego są:

- stacje i linie energetyczne,
- pojedyncze nadajniki radiowe,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przedsiębiorstwach, ośrodkach medycznych,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, w tym pojedyncze aparaty telefonii komórkowej, sterowniki radiowe itp.

Badania kontrolne poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi GIOŚ-RWMS w Opolu.

Rok 2022:

W 2022 r. GIOŚ-RWMS przeprowadzał pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego w jednym punkcie pomiarowym na terenie Gminy Ozimek (w Ozimku, przy ul. Dmowskiego). Badania wykazały wartość 0,4 V/m - nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnej, określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów określonych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia (Dz.U. 2019, poz. 2448) z dnia 19 grudnia 2019 r.

Rok 2023:

W 2023 roku GIOŚ-RWMS w Opolu nie przeprowadzał pomiarów natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Ozimek.

4.4. Zasoby i jakość wód. Gospodarka wodno-ściekowa

4.4.1. Wody powierzchniowe

Obecnie klasyfikację wód powierzchniowych określa się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475).

Rozporządzenie to definiuje 5 klas stanu ekologicznego:

- klasa I – stan bardzo dobry – dla wód o niezmiennych warunkach przyrodniczych lub zmienionych tylko w bardzo niewielkim stopniu,
- klasa II – stan dobry – gdy zmiany warunków przyrodniczych w porównaniu do warunków niezakłóconych działalnością człowieka są niewielkie,
- klasa III – stan umiarkowany – obejmujący wody przekształcone w średnim stopniu,
- klasa IV – stan słaby – wody o znacznie zmienionych warunkach przyrodniczych (biologicznych, fizyko-chemicznych, morfologicznych), gdzie gatunki roślin i zwierząt znacznie różnią się od tych, które zwykle towarzyszą danemu typowi jednolitej części wód,
- klasa V – stan zły – wody o poważnie zmienionych warunkach przyrodniczych, w których nie występują typowe dla danego rodzaju wód gatunki.

Dodatkowo uwzględniono zasady określone szczegółowo w opracowanych przez GIOŚ wytycznych dla wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska do przeprowadzenia oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych. Odstąpiono od stosowania zasady dziedziczenia wyników klasyfikacji wskaźników biologicznych, hydromorfologicznych, wskaźników fizykochemicznych, jak również wskaźników chemicznych (czyli nie uwzględniano w ocenie stanu/potencjału ekologicznego oraz w ocenie stanu chemicznego wyników klasyfikacji w/w wskaźników z ubiegłych lat).

Podstawowym elementem w gospodarowaniu wodami, do którego odnoszą się również oceny stanu wód są jednolite części wód (JCW). Prawo wodne dzieli JCW na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

Jednolitą częścią wód powierzchniowych jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, a także fragment morskich wód wewnętrznych, przejściowych lub przybrzeżnych.

Klasyfikacja elementów biologicznych:

Klasyfikacja elementów biologicznych polega na nadaniu każdemu badanemu elementowi jednej z pięciu klas jakości wód powierzchniowych, przy czym:

- klasa I oznacza stan bardzo dobry/maksymalny potencjał biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa II oznacza stan/potencjał dobry biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa III oznacza stan/potencjał umiarkowany biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa IV oznacza stan/potencjał słaby biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa V oznacza stan/potencjał zły biologicznego wskaźnika jakości wód.

Po porównaniu wyników klasyfikacji uzyskanych dla poszczególnych elementów biologicznych o wyniku klasyfikacji decydował ten element, któremu nadano najmniej korzystną klasę.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych:

Do elementów fizykochemicznych, wspierających elementy biologiczne, zalicza się wskaźniki charakteryzujące:

- stan fizyczny, w tym warunki termiczne,
- zasolenie,
- zakwaszenie,
- warunki biogenne,

oraz wskaźniki z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych polega na przypisaniu każdemu badanemu wskaźnikowi odpowiedniej klasy jakości wód powierzchniowych, przy czym:

- klasa I oznacza stan bardzo dobry/maksymalny potencjał,
- klasa II oznacza stan dobry/dobry potencjał,
- niespełnienie wymogów klasy II oznacza stan/potencjał poniżej dobrego.

Określenia klasy jakości wód dla każdego z badanych wskaźników dokonuje się przez porównanie wartości średniej rocznej (o ile w załącznikach do rozporządzenia nie określono inaczej) z wartościami granicznymi, przy czym ilość wyników pomiarów przyjmowana do obliczeń średniej rocznej nie może być mniejsza niż 4. O klasyfikacji decyduje ten wskaźnik, któremu nadano najmniej korzystną klasę.

Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego:

Stan/potencjał ekologiczny jednolitych części wód ocenia się na podstawie wyników klasyfikacji elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych. Klasyfikację stanu ekologicznego przeprowadza się dla naturalnych jednolitych części wód powierzchniowych. Klasyfikacja polega na nadaniu jednolitej części wód powierzchniowych jednej z pięciu klas stanu ekologicznego, przy czym:

- klasa I oznacza bardzo dobry stan ekologiczny,
- klasa II oznacza dobry stan ekologiczny,
- klasa III oznacza umiarkowany stan ekologiczny,
- klasa IV oznacza słaby stan ekologiczny,
- klasa V oznacza zły stan ekologiczny.

Stan/potencjał ekologiczny JCWP klasyfikuje się na podstawie danych uzyskanych w wyniku realizacji badań monitoringowych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym.

Klasyfikacja stanu chemicznego:

Stan chemiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się na podstawie oceny wyników badań substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli dla każdego punktu pomiarowo - kontrolnego wartości średnioroczne (wyrażone jako średnia arytmetyczna z pomierzonych stężeń wskaźników) oraz stężenia maksymalne (wyrażone jako 90 percentyl) nie przekraczają dopuszczalnych wartości odpowiednio średniorocznych i dopuszczalnych stężeń maksymalnych określonych dla poszczególnych kategorii wód. Jeżeli JCWP nie spełnia ww. wymagań określa się jej stan chemiczny jako „poniżej dobrego”.

Klasyfikacja stanu:

Stan jednolitych części wód powierzchniowych ocenia się na podstawie wyników badań z reprezentatywnego dla danej JCWP punktu pomiarowego, uwzględniając wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego JCWP i wyniki klasyfikacji stanu chemicznego.

Stan jednolitej części wód można ocenić jako dobry lub zły, w zależności od klasyfikacji stanu chemicznego i stanu/potencjału ekologicznego. Jednolita część wód powierzchniowych może być oceniana jako będąca w dobrym stanie tylko jeżeli jej stan chemiczny jest dobry i jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny są co najmniej dobre.

Sposób klasyfikacji wskaźników biologicznych i hydromorfologicznych oraz fizykochemicznych elementów jakości wód powierzchniowych uległ w 2017 roku istotnym zmianom, w stosunku do lat poprzednich. Zmiany te dotyczą zwłaszcza oceny hydromorfologicznej rzek, która została oparta na Hydromorfologicznym Indeksie Rzeczny (HIR) oraz klasyfikacji wskaźników fizykochemicznych, w której każdy typ ma własny zestaw wartości granicznych klas. W przeważającej większości JCWP spowodowało zaostrenie kryteriów klasyfikacji. Stąd klasyfikacja elementów fizykochemicznych w wielu przypadkach jest niższa w stosunku do poprzednich lat, mimo braku rzeczywistej zmiany w mierzonych stężeniach substancji zanieczyszczających.

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły.

Ocenę jakości wód powierzchniowych na terenie miasta i gminy Ozimek dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód (JCWP) na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska. Na ocenę stanu wód składa się ocena stanu ekologicznego (w przypadku silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych – ocena potencjału ekologicznego) oraz ocena stanu chemicznego. Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny to określenie jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

W 2022 r. przeprowadzone zostały badania jakości JCWP na terenie województwa opolskiego, w tym dla czterech JCWP obejmujących teren Gminy Ozimek. Wyniki oceny JCWP przedstawione zostały w tabeli poniżej:

Tabela 6. Wyniki oceny wykonanej dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych zlokalizowanych na obszarze Gminy Ozimek w roku 2022.

Nazwa JCWP/ nazwa ppk	Klasa elementów				Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny
	biologicznych	hydromorfologicznych	fizykochemicznych	fizykochemicznych – spec. zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne			
Myślina – ppk Myślina – pon. Myślina PLRW600010118389	II	-	>II	-	W roku 2022 nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód, zgodnie z § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1475).		
Mała Panew od Lublinicy do zb. Turawa – ppk Mała Panew - Jedlice PLRW60001111859	III	-	>II	I			
Mała Panew od zb. Turawa do Odry – ppk Mała Panew - Czarnowąsy PLRW60001111899	III	-	>II	II			
Zb. Turawa – ppk zb. Turawa PLRW60002311859	III	II	>II	I			

Źródło: Klasyfikacja i ocena stanu JCWP za 2022 rok, GIOŚ-RWMŚ.

Objaśnienia: JCW - **Jednolite części wód** zostały wyznaczone, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, która definiuje je jako: oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Uwaga:

Zaznaczyć należy, iż umiejscowienie punktów pomiarowych dla poszczególnych JCWP poza terenem gminy determinuje przedstawiony wyżej wynik pomiaru, jednakże nie określa jakości wód powierzchniowych bezpośrednio na terenie gminy. Ze względu na występujący wododział, cieki są w początkowym biegu i prawdopodobnie ich stan/potencjał ekologiczny jest dużo lepszy niż przedstawiony w ocenie.

Analiza parametrów wód wykazała:

Elementy biologiczne:

- dla jednej JCWP określono II klasę elementów biologicznych,
- dla trzech JCWP określono III klasę elementów biologicznych,

Elementy hydromorfologiczne:

- dla jednej JCWP określono II klasę elementów hydromorfologicznych,
- dla trzech JCWP nie określono klas elementów hydromorfologicznych,

Elementy fizykochemiczne:

- dla wszystkich czterech JCWP określono >II klasę elementów fizykochemicznych,

Elementy fizykochemiczne - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne:

- dla dwóch JCWP określono I klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne,
- dla jednej JCWP określono II klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne,
- dla jednej JCWP nie określono klasy elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne.

Stan/potencjał ekologiczny, stan chemiczny i stan ogólny JCWP nie były określane.

Rok 2023:

Eutrofizacja – proces wzbogacania zbiorników wodnych w pierwiastki biofilne, skutkujący wzrostem trofii, czyli żyzności wód. Proces ten dotyczy nie tylko zbiorników wodnych, ale również cieków. Główną przyczyną eutrofizacji jest wzrastający ładunek pierwiastków biogenych, przede wszystkim fosforu. Wzrost dopływu fosforu obejmuje nie tylko wzrost zrzutów ścieków, ale także wzrastającą w nich zawartości środków piorących i innych detergentów, zawierających fosfor. Większa ilość tego biogenu związana jest także z intensyfikacją nawożenia oraz wzrostem erozji w zlewni. Wzrost dopływu azotu, drugiego z biogenów, związany jest ze wzrastającą emisją tlenków azotu do atmosfery, a tym samym dużą ich zawartością w opadach atmosferycznych. Do wzrostu ilości azotu przyczynia się również nawożenie ziemi uprawnej, ponieważ fosfor znajdujący się w glebie nie jest pierwiastkiem silnie mobilnym. Silne opady deszczu mogą łatwo wypłukiwać azot z powierzchniowej warstwy gleby oraz z nawozów, przy czym do zbiornika mogą być też wniesione znaczne ilości fosforu. Proces eutrofizacji nasila się wraz ze wzrostem temperatury.

Wyniki oceny eutrofizacji JCWP na terenie Gminy Ozimek za lata 2020-2023 przedstawione zostały w tabeli poniżej:

Tabela 7. Wyniki oceny eutrofizacji wód wykonanej dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych zlokalizowanych na obszarze Gminy Ozimek w latach 2020-2023.

Nazwa JCWP/	Nazwa ppk	Kod JCWP	Klasa wskaźników eutrofizacji	Klasa wskaźników eutrofizacji: I lub II: NIE, III, IV lub V: TAK
Myślina	Myślina – pon. Myśliny	PLRW6000010118389	III	TAK
Brynica od źródeł do Dopływu spod Łubnian	Brynica - Łubniany	PLRW600010132883	II	NIE
Chrząstawa od źródła do Suchej	Chrząstawa - Chrząstowice	PLRW600010118879	III	TAK
Chrząstawa od Suchej do ujścia	Chrząstawa – ujście do Małej Panwi	PLRW600019118899	III	TAK
Libawa	Libawa – Dylaki	PLRW600018118549	III	TAK
Rosa	Rosa – Niwa	PLRW600017118529	II	NIE
Mała Panew od zb. Turawa do Odry	Mała Panew - Czarnowąsy	PLRW60001111899	III	TAK
Mała Panew od Lublinicy do zb. Turawa	Mała Panew - Jedlice	PLRW60001111859	III	TAK
Zb. Turawa	zb. Turawa	PLRW60002311859	III	TAK

Źródło: Ocena eutrofizacji wód powierzchniowych w latach 2020-2023, GIOŚ-RWMS

Objaśnienia: JCWP - **Jednolite części wód** zostały wyznaczone, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, która definiuje je jako: oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej opublikował ocenę ryzyka osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP ujętych w planie gospodarowania wodami w dorzeczu Odry. Ocenę dla JCWP obejmujących teren Gminy Ozimek przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 8. Ocena ryzyka osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP obejmujących teren Gminy Ozimek ujętych w Planie gospodarowania wodami w dorzeczu Odry.

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Stan (ogólny)	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW600011118899	Chrzastawa od Suchej do ujścia	Rzeka nizinna	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW600011118899	Mała Panew od zb. Turawa do Odry	Rzeka nizinna	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW600010118879	Chrzastawa od źródła do Suchej	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny dobry	zagrożona
RW600010132883	Brynica od źródeł do Dopływu spod Łubnian	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT - naturalna część wód	brak danych	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	zagrożona
RW60001111859	Mała Panew od Lublinicy do zb. Turawa	Rzeka nizinna	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW60002311859	Zb. Turawa	Zbiornik limniczny	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW600010118529	Rosa	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW600009118549	Libawa	Potok lub strumień nizinny	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW600010118389	Myślina	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zagrożona

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. (Dz.U. 2023 poz. 335) w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

4.4.2. Wody podziemne

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska realizuje program regionalnego monitoringu wód podziemnych na obszarze województwa opolskiego zgodnie z art. 349 ust. 9 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2024 poz. 1087 - tekst jednolity), z uwzględnieniem art. 110 ust. 2 i 3 przedmiotowej ustawy. Są to badania uzupełniające w zakresie fizykochemicznym, względem prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny - PIG monitoringu krajowego wód podziemnych.

Badania i oceny stanu wód podziemnych są realizowane zgodnie z zapisami rozporządzeń wykonawczych do ustawy Prawo wodne, w tym:

- rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 poz. 2148);
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2021 poz. 1576).

Celem prowadzenia monitoringu regionalnego wód podziemnych w województwie opolskim jest:

- ocena stanu chemicznego wód podziemnych, z uwzględnieniem potrzeb wykorzystania zasobów wód w celu zaopatrzenia w wodę do spożycia i na potrzeby komunalne oraz do celów przemysłowych;
- oznaczenie i oszacowanie istniejących i potencjalnych ognisk zanieczyszczeń oraz określenie ich zasięgu w stosunku do wód podziemnych;
- rozpoznanie wpływu naturalnych i antropologicznych procesów kształtujących jakość wód w czasie i przestrzeni;
- przedstawienie prognoz zmian chemizmu wód na podstawie kilkuletnich obserwacji;
- umożliwienie przedsięwzięć o zasięgu regionalnym mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami oraz podniesienie jakości wód już zanieczyszczonych.

Przy określaniu klasy jakości wód podziemnych (I-V) w punkcie pomiarowym dopuszcza się przekroczenie elementów fizykochemicznych, gdy jest ono spowodowane przez naturalne procesy, z zastrzeżeniem, że to przekroczenie nie dotyczy elementów fizykochemicznych oznaczonych w załączniku symbolem „H” (substancje niebezpieczne) i mieści się w granicach przyjętych dla kolejnej niższej klasy jakości wody. W przypadku większej liczby badań monitoringowych w ciągu roku do porównań przyjmuje się wartość średniej arytmetycznej stężeń badanych elementów fizykochemicznych uzyskanych z rocznych wyników badań monitoringowych w punkcie pomiarowym.

Klasy jakości wód podziemnych I, II, III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV, V oznaczają słaby stan chemiczny.

Monitoring jakości wód podziemnych w sieci krajowej prowadzony jest przez Państwowy Instytut Geologiczny. Na terenie miasta i gminy Ozimek w latach 2022-2023 nie wykonywano badań jakości wód podziemnych.

Tabela 9. Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Ozimek.

Numer JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Stan JCWPd
GW6000110	dobry	dobry	dobry
GW600097	dobry	dobry	dobry

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. (Dz.U. 2023 poz. 335) w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Rok 2022:

W 2022 roku na terenie Gminy Ozimek zlokalizowano jeden punkt pomiarowy wód podziemnych. Wyniki oceny przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 10. Charakterystyka punktu pomiarowego wód podziemnych w 2022 roku na terenie Gminy Ozimek.

Miejscowość	Użytkowanie terenu	JCWPd	Klasa jakości
Mnichus	las	110	III

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu.

W 2022 roku wody badane wody podziemne były wodami III klasy jakości.

Rok 2023:

W 2023 roku na terenie Gminy Ozimek zlokalizowano jeden punkt pomiarowy wód podziemnych. Wyniki oceny przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 11. Charakterystyka punktu pomiarowego wód podziemnych w 2023 roku na terenie Gminy Ozimek.

Miejscowość	Użytkowanie terenu	JCWPd	Klasa jakości
Mnichus	las	110	III

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu.

W 2023 roku wody badane wody podziemne były wodami III klasy jakości.

4.4.3. Gospodarka wodno-ściekowa

Emisja zanieczyszczeń do wód

Czynnikiem stanowiącym największe zagrożenie dla stanu jakości wód jest działalność antropogeniczna. Do głównych presji wywieranych przez człowieka na środowisko wodne należy zaliczyć:

- pobór wód na różne cele,
- wprowadzanie ścieków komunalnych i przemysłowych,
- zanieczyszczenia obszarowe, spływające z wodami opadowymi głównie z terenów użytkowanych rolniczo,
- działalność górnictwa miedziowego,
- zmiany morfologiczne (regulacja rzek, ochrona przeciwpowodziowa).

Prowadzone są działania zmierzające do racjonalizacji zużycia wody, zarówno na cele produkcyjne jak i gospodarstw domowych, wymuszonej przez zastosowane instrumenty prawno-ekonomiczne (opłaty, kary i skuteczniejsze kontrole). Racjonalizacji zużycia wody sprzyja również upowszechnienie pomiaru jej zużycia oraz wprowadzenie zamkniętych obiegów wody.

Obecnie Gmina Ozimek odznacza się wskaźnikiem zwodociągowania 100,0 %, wyższym od średniego wskaźnika zwodociągowania dla powiatu opolskiego (98,0 %) i wyższym od wskaźnika dla województwa opolskiego (97,1 %). Podstawowe parametry sieci wodociągowych w Gminie Ozimek w latach 2022-2023 przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 12. Sieć wodociągowa w Gminie Ozimek w latach 2022-2023

Parametr	jm.	Rok	
		2022	2023
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	154,4	154,8
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	tys. m ³	482,0	478,3
Przyłącza do budynków	szt.	3 581	3 629
Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³ /rok	26,0	25,9

Źródło: www.stat.gov.pl

Obecnie Gmina Ozimek spośród wszystkich gmin powiatu opolskiego odznacza się wysokim wskaźnikiem skanalizowania 88,3 %, wyższym od średniego wskaźnika dla powiatu opolskiego – 78,0 % i województwa opolskiego: 74,1 %.

Podstawowe parametry sieci kanalizacyjnej w Gminie Ozimek w latach 2022-2023 przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 13. Sieć kanalizacyjna w Gminie Ozimek w latach 2022-2023

Parametr	jm.	Rok	
		2022	2023
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej ogółem	km	145,9	146,3
Ścieki oczyszczone odprowadzone razem	tys. m ³	485,0	486,0
Przyłącza do budynków	szt.	2 950	2 977

Źródło: www.stat.gov.pl

Podstawowe parametry w komunalnych i przemysłowych oczyszczalniach ścieków przedstawiają tabele poniżej:

Tabela 14. Ładunki zanieczyszczeń w komunalnych oczyszczalniach ścieków w Gminie Ozimek.

	jm.	2022	2023
BZT ₅	kg/rok	5 844	4 844
ChZT	kg/rok	50 261	40 878
zawiesina ogólna	kg/rok	9 448	7 654
azot ogólny	kg/rok	9 198	7 993
fosfor ogólny	kg/rok	641	574
osady wytworzone w ciągu roku	Mg	435	464

Źródło: www.stat.gov.pl

Uwagi:

*BZT₅ – tzw. biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (5 dniowy okres analizy), określa ilość tlenu potrzebną do utlenienia związków organicznych zawartych w wodzie i ściekach na drodze przemian biochemicznych w warunkach tlenowych. Całkowita mineralizacja związków organicznych zawartych w wodzie i ściekach wymaga długiego czasu, ok. 20 dni. Jednak najintensywniejsze procesy biodegradacji przebiegają w ciągu pierwszych 5 dni. Dlatego jako wskaźnik obciążenia wody i ścieków substancjami organicznymi przyjęto BzT₅. Określa on zawartość zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiornika wód powierzchniowych.

**ChzT – chemiczne zapotrzebowanie tlenu – poprzez to oznaczenie można określić ładunek związków organicznych w ściekach odprowadzanych do odbiorników wód powierzchniowych.

Tabela 15. Ładunki zanieczyszczeń w przemysłowych oczyszczalniach ścieków w Gminie Ozimek.

	jm.	2022	2023
BZT5	kg/rok	115	167
ChZT	kg/rok	518	1 635
zawiesina ogólna	kg/rok	177	741
suma jonów chlorków i siarczanów	kg/rok	5 485	10 120
fenole lotne	kg/rok	0	0
azot ogólny	kg/rok	0	0
fosfor ogólny	kg/rok	0	0
osady wytworzone w ciągu roku	Mg	0	0

Źródło: www.stat.gov.pl**Zbiorniki bezodpływowe**

Z uwagi na brak sieci kanalizacji sanitarnej w pozostałych miejscowościach gminy, nieruchomości wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe bądź przydomowe oczyszczalnie ścieków (tam gdzie pozwalają na to zapisy przepisów odrębnych). Nieczystości płynne wywożone powinny być do oczyszczalni ścieków przez firmy posiadające odpowiednie zezwolenia. Na terenie gminy w latach objętych raportem znajdowało się:

2022:

- 474 zbiorniki bezodpływowe,
- 178 przydomowych oczyszczalni ścieków,

2023:

- 400 zbiorników bezodpływowych,
- 233 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

4.5. Zasoby geologiczne

Złoża kopalin są naturalnym nagromadzeniem minerałów, skał oraz innych substancji, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Głównymi surowcami na terenie Gminy są piaski formierskie i surowce ilaste do produkcji cementu. Występujące na obszarze Gminy, udokumentowane w bazie PIG-PIB złoża surowców naturalnych w latach 2022-2023 przedstawia tabela poniżej:

Tabela 16. Zasoby geologiczne i przemysłowe złóż na terenie Gminy Ozimek znajdujące się w bazie zasobów geologicznych PIG-PIB.

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj surowca	Powierzchnia złoża [ha]	Zagospodarowanie/ sposób eksploatacji/ system eksploatacji	Zasoby geologiczne bilansowane [tys. ton]	Zasoby przemysłowe [tys. ton]	Wydobycie [tys. ton]
1.	Dylaki	Piaski formierskie	43,64	złoże rozpoznane szczegółowo	5 473,95	-	-
2.	Grodziec I	Piaski formierskie	97,80	eksploatacja złoża zaniechana	23 100,00	-	-
3.	Krasiejów	Piaski formierskie	5,25	eksploatacja złoża zaniechana	470,00	-	-
4.	Krasiejów	Surowce ilaste d/p cementu	50,17	eksploatacja złoża zaniechana	tylko pozabilansowe	-	-

Źródło: www.pgi.gov.pl, Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2022 r., 31.12.2020 r. oraz 31.12.2023 r.

4.6. Gleby

Na jakość gleb negatywny wpływ mają zanieczyszczenia antropogeniczne ze źródeł punktowych i obszarowych, takich jak: produkcja rolnicza i nawożenie gleb, emisja gazów i pyłów z przemysłu i motoryzacji oraz sytuacje awaryjne, powodujące lokalną emisję zanieczyszczeń fizycznych i chemicznych.

Aktualnie obowiązujące kryteria oceny zawartości zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi zawarte są w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016, poz. 1395). Rozpoznanie stanu gleb użytkowanych rolniczo pod względem zanieczyszczenia metalami ciężkimi jest istotne z uwagi na produkcję bezpiecznej żywności dla człowieka. Występowanie w glebach podwyższonych zawartości metali ciężkich będące następstwem działalności ludzkiej poprzez: emisje przemysłowe, motoryzację, nadmierną chemizację rolnictwa, powoduje degradację biologicznych właściwości gleb, skażenie wód gruntowych oraz przechodzenie zanieczyszczeń do łańcucha żywieniowego.

Rozpoznanie stanu gleb użytkowanych rolniczo pod względem zanieczyszczenia metalami ciężkimi jest istotne z uwagi na produkcję bezpiecznej żywności dla człowieka. Występowanie w glebach podwyższonych zawartości metali ciężkich będące następstwem działalności ludzkiej poprzez: emisje przemysłowe, motoryzację, nadmierną chemizację rolnictwa, powoduje degradację biologicznych właściwości gleb, skażenie wód gruntowych oraz przechodzenie zanieczyszczeń do łańcucha żywieniowego.

Rekultywacja gruntów w Gminie Ozimek w 2022 r.:

Według danych Starostwa Powiatowego w Opolu, na terenie gminy grunty wymagające rekultywacji zajmowały powierzchnię 3,02 ha, w tym grunty zdewastowane: 3,02 ha. W ciągu roku nie wykonywano rekultywacji gruntów.

Rekultywacja gruntów w Gminie Ozimek w 2023 r.:

Według danych Starostwa Powiatowego w Opolu, na terenie gminy grunty wymagające rekultywacji zajmowały powierzchnię 3,02 ha, w tym grunty zdewastowane: 3,02 ha. W ciągu roku nie wykonywano rekultywacji gruntów.

4.7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (*Dz.U. 2024 poz. 399 – tekst jednolity*), art. 9tb 1. Na podstawie sprawozdań złożonych przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, podmioty prowadzące punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, podmioty zbierające odpady komunalne, informacji przekazanych przez prowadzących instalacje komunalne oraz na podstawie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz innych dostępnych danych o czynnikach wpływających na koszty systemu gospodarowania odpadami komunalnymi wójt, burmistrz lub prezydent miasta sporządza analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi obejmującą w szczególności:

- 1) możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych;
- 2) potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi;
- 3) koszty poniesione w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych w podziale na wpływy, wydatki i nadwyżki z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- 4) liczbę mieszkańców;
- 5) liczbę właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1, w imieniu których gmina powinna podjąć działania, o których mowa w art. 6 ust. 6–12;
- 6) ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy;
- 7) ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i bioodpadów stanowiących odpady komunalne, odbieranych z terenu gminy oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych;
- 8) uzyskane poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych;

9) masę odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy przekazanych do termicznego przekształcania oraz stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcania do masy odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy.

Selektywna zbiórka odpadów na terenie gminy Ozimek zorganizowana była w oparciu o podział na następujące frakcje odpadów:

- papier i tektura,
- tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, opakowania z metali,
- opakowania ze szkła,
- odpady ulegające biodegradacji - kuchenne pochodzenia roślinnego i zielone,
- pozostałe (odpady zmieszane),
- a także:
- odpady wielkogabarytowe - zbiórka w systemie akcyjnym w podanych do publicznej wiadomości terminach,
- zużyte baterie - zbiórka w placówkach oświatowych i handlowych oraz w budynku Urzędu Gminy i Miasta,
- przeterminowane leki - zbiórka do pojemników ustawionych w 4 aptekach na terenie gminy.

Ponadto w Antoniewie przy ul. Ozimskiej funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), w którym w ramach uiszczonej opłaty za odbiór odpadów przyjmowane są od mieszkańców Gminy Ozimek (odpady pochodzące z działalności gospodarczej i instytucji nie są przyjmowane) następujące odpady:

- odpady zielone- dostarczone w workach o poj.120 l,
- zużyte baterie i akumulatory małogabarytowe (samochody osobowe do 3,5 t),
- kompletny zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- styropian opakowaniowy (po wyrobach AGD, RTV, meblach),
- przeterminowane leki,
- opakowania z tworzyw sztucznych,
- opakowania szklane,
- opakowania wielomateriałowe,
- szkło płaskie okienne,
- odpady budowlane z drobnych remontów w postaci czystego gruzu,
- zmieszane odpady budowlane z drobnych remontów w postaci betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych, i elementów wyposażenia, innych niż wymienione w 17 01 06,
- zużyte opony z samochodów osobowych,
- opakowania po substancjach niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone (np. środki ochrony roślin I i II klasy toksyczności - bardzo toksyczne i toksyczne, opakowania), po emaliach, lakierach, rozpuszczalnikach, detergentach itp.),
- zużyte opakowania ciśnieniowe (po aerozolach, dezodorantach, lakierach, farbach, itp.)

Tabela 17. Masa odpadów komunalnych zebranych z terenu Gminy Ozimek w latach 2022-2023

Sposób zagospodarowania	Ilość zebranych odpadów komunalnych	
	2022	2023
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku [Mg]	4 118,83	4 084,40
Masa odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny [Mg]	3 181,04	3 302,68
Odpady komunalne zebrane w sposób selektywny w relacji do ogółu zebranych odpadów [%]	43,6	44,7

Źródło: Na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami dla Gminy Ozimek oraz gus.stat.gov.pl

Poziom składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych

Zgodnie z art. 2a ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2024 r. poz. 399), Gminy w kolejnych latach będą zobowiązane nie przekraczać poziomu składowania w wysokości:

- 30% wagowo - w latach 2025-2029,
- 20% wagowo - w latach 2030-2034;

- 10% wagowo - w 2035 r. i w latach następnych.

W związku z tym gminy mają obowiązek wykazania w sprawozdaniu z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, informacji na temat osiągniętego poziomu składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych.

Gmina Ozimek osiągnęła . poziom składowania wynoszący w:

- 2022 r, - 9,6 %.
- 2023 r - 6,51 %.

Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania

Zgodnie z wydanym przez Ministra Środowiska Rozporządzeniem z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. 2017 poz. 2412) - od 16 lipca 2020 r. poziom składowania wspomnianych odpadów komunalnych nie może przekroczyć 35%.

Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania, osiągnięty przez Gminę Ozimek wynosi w:

- 2022 r. – 0,01%
- 2023 r. – 0,11%

Tym samym w analizowanym okresie Gmina spełniła zapisy ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2024 r. poz. 399).

Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych

Zgodnie z art. 3b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2024 r. poz. 399) - Gminy były zobowiązane do osiągnięcia za rok:

- 2022 co najmniej 25%,
- 2023 co najmniej 35%

poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu w wysokości co najmniej wyznaczonego % wagowo w stosunku do łącznej masy wytworzonych odpadów komunalnych.

Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych osiągnięty przez Gminę Ozimek wyniósł w roku:

- 2022 r. – 20%,
- 2023 r. – 36%.

W analizowanych latach Gmina zgodnie z zapisami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2024 r. poz. 399) w:

- 2022 roku – nie osiągnięto wymaganego poziomu.
- 2023 roku – osiągnięto wymagany poziom.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest

Odpady zawierające azbest, jako odpady niebezpieczne, wymagają szczególnego sposobu postępowania i dlatego powinny być objęte programem likwidacji azbestu i odpadów zawierających azbest. W czasie obróbki mechanicznej (np. kruszenie, cięcie itp.) następuje uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wchłaniania, dlatego też proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być przeprowadzony ze szczególnym zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy.

Zasady bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest zostały przedstawione w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu 2009-2032”.

Wyroby azbestowe muszą być usunięte do końca 2032 roku. Ten obowiązek oraz koszty z tym związane spoczywają na właścicielach nieruchomości. Na koniec 2023 roku pozostało do usunięcia ok. 283,941 Mg wyrobów azbestowych w szczególności pokryć dachowych z tego:

- 279,855 Mg - u osób fizycznych,
- 4,086 Mg - u osób prawnych.

Do tej pory usunięto ok. 257,769 Mg odpadów zawierających azbest, czyli 47,58%.

4.8. Zasoby przyrodnicze

Na terenie Gminy Ozimek ustanowiono następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie,
- Użytek ekologiczny „Antoniów”,
- Stanowisko dokumentacyjne „Trias”,
- Pomniki przyrody – 3 szt.

Powierzchnia obszarów chronionych na terenie Gminy Ozimek stanowi ok. 88,9 % powierzchni gminy.

Obszary Chronionego Krajobrazu - obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obecnie na terenie Gminy Ozimek zlokalizowany jest jeden obszar chronionego krajobrazu: „**Lasy Stobrawsko – Turawskie**” który został utworzony na mocy uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego nr XX/228/2016 z dnia 27 września 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu. Obejmuje on swym zasięgiem obszar o powierzchni 119061,7 ha. Obszar charakteryzuje niezliczona ilość cieków wodnych, silnie rozwinięta granica lasu, duża ilość stawów, polodowcowe moreny, sandry, ozy i kemy stanowią o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych tego terenu. Występują tu siedliska boru mieszanego wilgotnego i świeżego, z dominacją drzewostanu sosnowego, natomiast w dolinach rzecznych, gdzie znajdują się ich najcenniejsze fragmenty, których unikatowość związana jest z okresowymi zalewami, zalegają grądy, łęgi i olsy, a poza nimi buczyny, dąbrowy i liściaste lasy mieszane.

Walory te podkreślają: niezliczona ilość bogatych w ekosystemy łąkowe cieków, obfitość terenów zabagnionych i podmokłych, starorzecza, źródła i stawy, a także polodowcowe moreny i wydmy (głównie w dolinach Bogacicy, Budkowiczanki i Stobrawy).

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania”.

Obecnie na terenie Gminy Ozimek zlokalizowany jest jeden użytek ekologiczny:

Tabela 18. Użytki ekologiczne na terenie Gminy Ozimek

Nazwa użytku ekologicznego	Gmina	Cel ochrony	Powierzchnia [ha]	Akt powołujący
Antoniów	Ozimek	Bagno śródleśne	1,83	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 8 grudnia 2003r. Nr 109 poz. 2304 .

Źródło: Rejestr form ochrony przyrody, RDOŚ, 2022 r.

Stanowisko dokumentacyjne - są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt.

Obecnie na terenie Gminy Ozimek zlokalizowane jest jedno stanowisko dokumentacyjne:

„**Trias**” został powołany Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego Nr P/17/2000 z dnia 2 listopada 2000 r. Stanowisko dokumentacyjne w postaci odkrywki geologicznej o powierzchni 0,2 ha zlokalizowane jest w Gminie Ozimek.

Pomniki przyrody

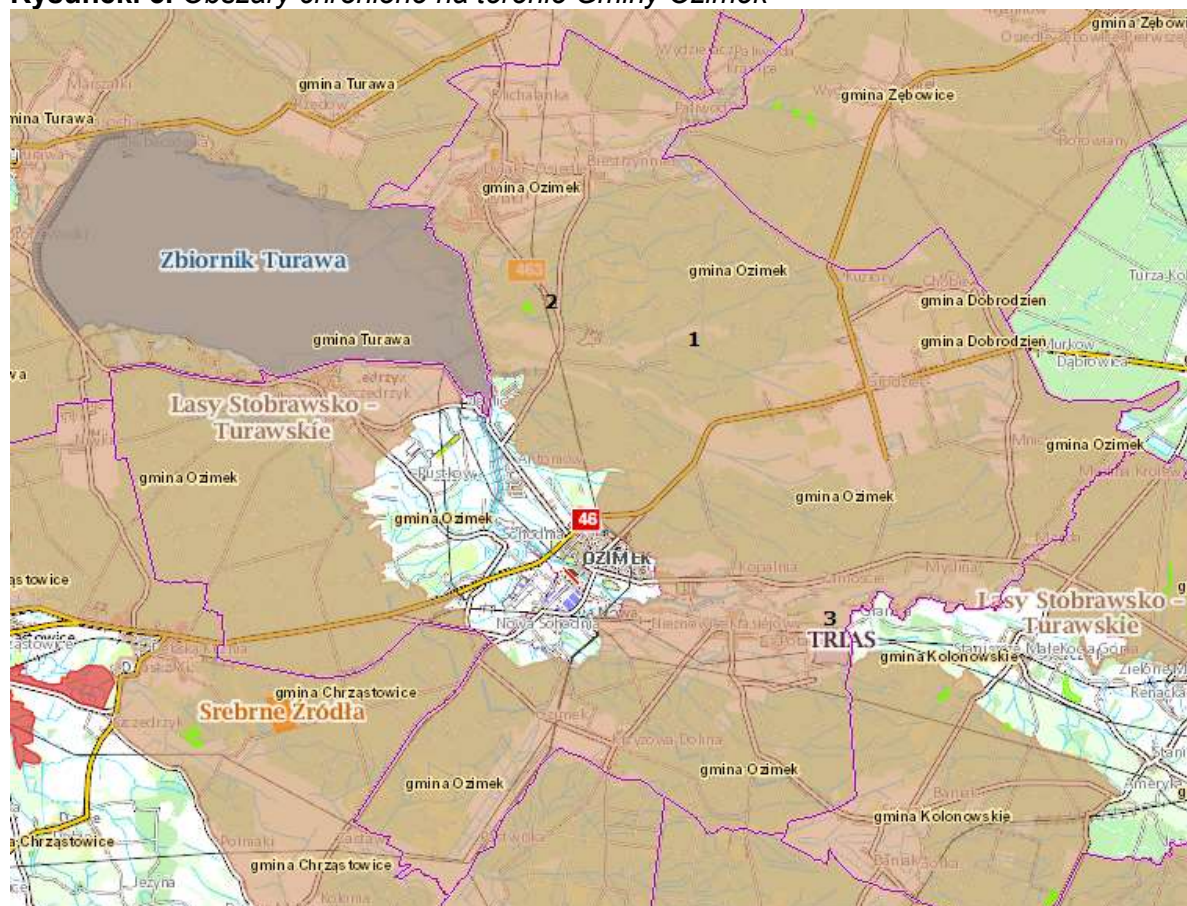
Zgodnie z rejestrem prowadzonym przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Opolu na terenie Gminy Ozimek zlokalizowane są następujące pomniki przyrody:

Tabela 19. Zestawienie pomników przyrody w Gminie Ozimek

Kod	Nazwa pomnika przyrody	Opis położenia
1609083.162	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 225cm; obwód: 707cm; wysokość: 31m	Nadleśnictwo: Turawa, Obręb leśny: Turawa, Leśnictwo: Kadłub, Oddz.: 20
1609083.182	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 126cm; obwód: 396cm; wysokość: 24m	Znajduje się w Krasiejowie zaraz przed wejściem na teren kościoła.
1609083.208	Grupa drzew – 5 szt. Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ;	Nadleśnictwo: Opole, Obręb leśny: Krasiejów, Leśnictwo: Krasiejów, Oddz.: 285

Źródło: Rejestr form ochrony przyrody, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Opole 2024 r.

Rysunek. 3. Obszary chronione na terenie Gminy Ozimek

OZNACZENIA:

- granice gminy
- 1 Obszar Chronionego Krajobrazu - Lasy Stobrawsko-Turawskie
- 2 Użytek ekologiczny Antoniów
- 3 Stanowisko dokumentacyjne TRIAS

[www. http://geoservis.gdos.gov.pl/mapy/](http://geoservis.gdos.gov.pl/mapy/), opracowanie własne

Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Gmina Ozimek leży w obrębie kompleksu leśnego dawnej Puszczy Śląskiej i należy do jednej z bardziej zalesionych w województwie. Nie tworzą one zwartego kompleksu leśnego, lecz są rozproszone i tworzą szereg zróżnicowanych powierzchniowo skupisk. Obok zwartych, dużych pod względem powierzchniowym kompleksów występujących zwłaszcza na skrzydłach doliny Małej Panwi, występuje również szereg małych i izolowanych przestrzennie płatów. Dotyczy to zwłaszcza okolic Grodźca, Dylak czy Biestrzynnika.

Wśród zbiorowisk leśnych na terenie gminy dominują bory sosnowe, których część to sztucznie nasadzone monokultury sosny. Lasy liściaste występują na mniejszych powierzchniach. Niewielkie fragmenty łągów i gradów, w których dominują najczęściej olsza szara, jesion wyniosły, grab zwyczajny i dąb szypułkowy, spotkać można w dolinie Małej Panwi w okolicach Ozimka i Krasiejowa. Są to lasy o wysokiej wartości gospodarczej, z których pozyskuje się surowiec tartaczny, kopalniany, papierówkę, korę i opał, a także o dużych wartościach dla celów rekreacyjnych. Lasy wchodziły w skład trzech nadleśnictw: Opole, Strzelce Opolskie i Turawa.

Zagrożenia dla lasów

Do czynników stanowiących zagrożenie dla środowiska przyrodniczego należą zagrożenia abiotyczne: susze i okresy wysokich temperatur w okresie wegetacyjnym, gwałtowne silne wiatry, okiść i szadź, przymrozki wiosenne, powodzie, długotrwałe i obfite opady deszczu w okresie wczesnego lata powodujące erozję gleb i niszczące drogi, erozja gleby i osuwiska, zagrożenia biotyczne: szkodniki owadzie, występowanie grzybów pasożytniczych, szkody od zwierzyń roślinożerne i gryzoni, zagrożenia antropogeniczne: zanieczyszczenie powietrza, zagrożenia wynikające z urbanizacji terenu, intensywna penetracja terenów leśnych przez turystów i zbieraczy grzybów i owoców leśnych, zagrożenia pożarami. W Nadleśnictwach prowadzony jest stały monitoring poprzez:

- obserwacje na stałych powierzchniach obserwacyjnych,
- poszukiwania na stałych partiach kontrolnych,
- wykładanie pułapek feromonowych, drzew pułapkowych,
- obserwację na transektach, obserwację stanu lasu.

4.9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska w zakresie nadzwyczajnych zagrożeń środowiska jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 – tekst jednolity ze zm.).

Na terenie województwa opolskiego służby ochrony przeciwpożarowej i inspekcji ochrony środowiska dokonały kwalifikacji zakładów produkcyjnych ze względu na stopień zagrożeń awaryjnymi przemysłowymi.

Rok 2022:

Na ogólną liczbę 21 zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii na terenie województwa opolskiego (wg KW PSP w Opolu) wyróżniono 12 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) i 9 zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Na terenie Gminy Ozimek nie występowały zakłady ZDR i ZZR.

Rok 2023:

Na ogólną liczbę 21 zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii na terenie województwa opolskiego (wg KW PSP w Opolu) wyróżniono 12 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) i 9 zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Na terenie Gminy Ozimek nie występowały zakłady ZDR i ZZR.

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę miejscowych zagrożeń zanotowanych na terenie Gminy Ozimek w 2022 i 2023 roku, w podziale na wielkość miejscowego zagrożenia.

Tabela 20. Liczba miejscowych zagrożeń w podziale na wielkość zagrożenia w 2022 i 2023 roku.

Wielkość zagrożenia	2022	2023
małe	27	24
lokalne	126	82
średnie	1	4
duże	0	0

Źródło: dane statystyczne KG PSP (www.kgsp.gov.pl)

5. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2022-2023 WRAZ Z ANALIZĄ WYDATKÓW

Poniżej przedstawiono realizację zadań związanych z ochroną środowiska jakie zostały wykonane na terenie Gminy Ozimek w latach 2022-2023. Ze względu na liczne zmiany w prawodawstwie krajowym oraz w strategiach i źródłach finansowania zadań inwestycyjnych (wydatków majątkowych), odniesiono się do konkretnych zadań które zostały zrealizowane w okresie sprawozdawczym. Część sprawozdawczą niniejszego opracowania podzielono na rozdziały tematyczne.

5.1. Powietrze atmosferyczne

Gmina Ozimek w celu poprawy powietrza atmosferycznego zrealizowała następujące zadania:

Tabela 21. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
<i>Transport publiczny</i>		
Przewozy autobusowe o charakterze użyteczności publicznej – środki własne	128 401,74	335 775,06
Przewozy autobusowe o charakterze użyteczności publicznej – dotacja AR	483 126,00	389 147,40
<i>Remonty i przebudowy dróg</i>		
Przebudowa dróg gminnych	1 486 252,46	59 776,40
Bieżące utrzymanie dróg miejskich	124 670,92	16 573,96
Bieżące utrzymanie dróg wiejskich AR	9 686,13	
Bieżące utrzymanie dróg wiejskich	454 231,67	99 188,40
Bieżące utrzymanie dróg powiatowych na terenie miasta	120 000,00	120 000,00
Pozostałe wydatki związane z utrzymaniem dróg	-	64 737,73
Utrzymanie dróg asfaltowych	-	74 323,15
Utrzymanie dróg szutrowych	-	123 720,00
Pomoc finansowa dla samorządu województwa opolskiego na realizację zadania pn. „Rozbudowa skrzyżowań w ciągu drogi wojewódzkiej nr 463 w m. Ozimek	141 425,40	50 000,00
Przebudowa drogi wewnętrznej ul. Dylakowskiej dojazdowej do gruntów rolnych w Biestrzynie: AR Niekwalifikowane własne	-	230 100,00 39 377,28 233 510,21
Budowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych we wsi Pustków obręb 0130 Szczedrzyk arkusz 2, działka nr 343	243 076,63	-
Przebudowa drogi gminnej wewnętrznej – ul. Niwecka w m. Szczedrzyk	504 887,66	333 986,00
Przebudowa drogi gminnej ul. Niwki w Krasiejowie	-	12 177,00
Remont zabytkowego mostu w Ozimku	232 973,44	17 220,00
Fundusz sołecki Biestrzynnik – Utwardzenie tłuczniem i remont drogi gminnej ul. Poliwozkiej do posesji nr 10, 12 – ciąg dalszy	7 999,92	5 975,00
Fundusz sołecki Biestrzynnik – wykonanie remontu odnogi tłuczniowej ul. Polnej	23 999,76	20 000,00
Fundusz Sołecki Biestrzynnik- utwardzenie tłuczniem i remont drogi gminnej ulicy Poliwozkiej do posesji nr 10,12	-	13 700,00
Fundusz sołecki Dylaki - utwardzenie tłuczniem – remont odnogi ul. Ozimskiej, ciąg dalszy	7 999,92	24 000,00
Fundusz sołecki Nowa Schodnia – remont drogi ul. Jelenia	26 937,00	2 200,00
Fundusz Sołecki Nowa Schodnia- Remont odnogi ul. Robotniczej	-	14 600,00
Fundusz Sołecki Antoniów- Wykonanie podbudowy na ulicy Leśnej - I etap	-	39 100,00

Fundusz Sołecki Krzyżowa Dolina- Remont ul. Polnej	-	18 500,00
Rozbudowa drogi gminnej ul. Powstańców Śląskich w miejscowości Schodnia	-	5 259 750,60
Budżet Obywatelski - Remont chodnika przy ul. Sikorskiego 9	49 500,00	-
Wykonanie projektów chodników w ciągu dróg powiatowych na terenie gminy Ozimek	-	116 000,00
Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg- Remont nawierzchni jezdni drogi gminnej nr 103336O - ul. ks. Kałuży w m. Ozimek	-	321 159,84
Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg- Remont nawierzchni jezdni drogi gminnej nr 103348 - ul. Leśnej w m. Ozimek	-	426 458,38
<i>Termomodernizacje obiektów, wymiany źródeł ciepła oraz oświetlenia</i>		
Budowa instalacji fotowoltaicznej oraz montaż klimatyzacji w budynku Urzędu Gminy i Miasta w Ozimku	272 814,70	-
Wymiana dachu w Szkole Podstawowej w Krasiejowie	110 574,76	-
Wdrożenie systemu zarządzania jakością powietrza w samorządach województwa opolskiego (Life)	66 890,86	4 558,99
Abonament serwisowy czujników do pomiaru jakości powietrza	-	6 715,80
Modernizacja oświetlenia ulicznego z zastosowaniem opraw ledowych oraz montaż instalacji fotowoltaicznej - Polski Ład - środki własne	-	2 333 955,50 519 101,22
<i>Dotacja na modernizację źródeł ciepła</i>		
W ramach gminnego programu podpisano dotacje na wymianę pieców na paliwa stałe na nowoczesne i proekologiczne źródła ogrzewania	79 umowy 198 000,00	53 umowy 143 000,00
<i>Projekt LIFE</i>		
W ramach realizacji projektu LIFE pn. „Wdrożenie systemu zarządzania jakością powietrza w samorządach województwa opolskiego” finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu LIFE i współfinansowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu, prowadzony jest bieżący monitoring pyłów przy pomocy 8 czujników powietrza. Informacje w czasie rzeczywistym są dostępne dla mieszkańców na stronie ozimek.pl w zakładce jakość powietrza. Na bieżąco zamieszczane były na stronie ozimek.pl w zakładce ochrona powietrza powiadomienia o poziomach informowania dla pyłu PM10 i ozonu w powietrzu. https://ozimek.pl/pl/229-ochrona-srodowiska/16983-ochrona-powietrza/29548-powiadomienia-o-poziomach-informowania-dla-pylu-pm10.html#ak29548	Przeprowadzono 12 spotkań edukacyjno-informacyjnych w poszczególnych sołectwach gminy Ozimek oraz mieście Ozimku. Wśród osób uczestniczących w spotkaniach rozlosowano 35 czujników czadu.	
<i>Realizacja programu Czyste Powietrze</i>		
Na podstawie Porozumienia z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu w gminie funkcjonuje Punkt Konsultacyjno-informacyjny Programu „Czyste Powietrze”. Na tablicach informacyjnych we wszystkich sołectwach gminy rozwieszono plakaty informujące o punkcie konsultacyjno-informacyjnym.		
Wspólny program WFOŚiGW i NFOŚiGW – realizacja programu „Czyste Powietrze”	21 000,00	59 473,99
Realizacja programu „Czyste powietrze”	53 070,19	39 293,25
Zlikwidowano nieefektywne kotły na paliwo stałe		85
Złożono wnioski o dofinansowanie	70	56
Edukacja ekologiczna w 2023 roku: - W placówkach przedszkolnych odbył się konkurs plastyczny "Na tropie czystego powietrza" i powstanie kalendarza z pracami dzieci, którego efektem było powstanie kalendarza z pracami dzieci, wręczanego potencjalnym beneficjentom programu. - Zlecono wykonanie gadżetów informacyjno-edukacyjnych tj. toreb ekologicznych, ekozakładek i długopisów o tematyce ochrony powietrza. - Podpisany został list intencyjny z Fundacją Rozwoju Regionów w zakresie kształtowania postaw właścicieli domów jednorodzinnych pod kątem konieczności wymiany nieefektywnych źródeł ciepła i termomodernizacji domu.		

<i>CEEB - centrala ewidencja emisyjności budynków</i>		
Celem stworzenia Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków - CEEB jest poprawa jakości powietrza poprzez likwidację głównej przyczyny zanieczyszczeń - emisji substancji powodujących smog. CEEB to narzędzie wspierające wymianę starych kotłów grzewczych, dostępne są również informacje na temat wszystkich programów finansowania wymiany pieców. CEEB to narzędzie dla organów administracji centralnej i samorządowej do realizacji polityki niskoemisyjnej. Dla obywateli zostaną uruchomione usługi, które przyczynią się do poprawy stanu technicznego budynków w zakresie bezpieczeństwa, np. zamówienie przeglądu kominiarskiego czy inwentaryzacji budynku.		
Zgłoszone deklaracje papierowo wraz z korektami	4002	71

5.2. Klimat akustyczny

Zadania Gminy Ozimek, realizowane w ramach poprawy klimatu akustycznego na terenie gminy przedstawione zostały w tabeli poniżej:

Tabela 22. Realizacja zadań latach 2022-2023

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Budowa ścieżki rowerowej w ciągu ulic Kolejowej i Danielekiej w Ozimku oraz ulicy Opolskiej w Nowej Schodni Środki własne Polski Ład	2 023 961,52	257 500,00 1 766 461,52

5.3. Zasoby i jakość wód. Gospodarka wodno-ściekowa

Realizacja zadania polega głównie na ograniczaniu ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska wraz z wodami opadowymi. Podstawową zasadą współczesnych metod jest lokalne retencjonowanie wód opadowych, powolny odpływ wód opadowych do odbiornika oraz naturalne oczyszczanie wód opadowych na miejscu (przed wprowadzeniem do odbiornika wodnego lub gruntowego).

Tereny zurbanizowane wymagają odpowiednio sprawnego odprowadzenia wód z dużych powierzchni niechłonnych bez możliwości szerokiego stosowania ww. zasad, stąd wdrażane są rozwiązania kierowania spływu np., do studni chłonnych, zbiorników odparowujących. Realizowane jest sukcesywnie likwidowanie kanalizacji ogólnospławnych. Przy nowych inwestycjach gospodarka wodno-ściekowa wodami opadowymi traktowana jest kompleksowo tj. planowanie inwestycji obejmuje równocześnie wiele zagadnień związanych z modernizacją, rozbudową i projektowaniem systemów kanalizacyjnych.

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. 2024 poz. 1087 – tekst jedn.) wprowadziła do polskiego porządku prawnego nową instytucję zgody wodnoprawnej, która jest jednym z instrumentów w systemie zarządzania gospodarką wodną. Zgody wodnoprawne to m.in. decyzje administracyjne, bez których zainteresowane podmioty nie mogą realizować wielu działań związanych z korzystaniem z wód. Intencją ustawodawcy było zapewnienie jednorodności orzekania administracyjnego w tej dziedzinie. z tego względu, w wydawaniu pozwoleń wodnoprawnych marszałków województw i starostów powiatowych zastąpiły właściwe organy Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Organem właściwym do wydania pozwolenia wodnoprawnego jest dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej lub dyrektor zarządu zlewni Wód Polskich, w zależności od sprawy, której dotyczy złożony wniosek. Organem właściwym w sprawie zgłoszeń wodnoprawnych jest natomiast kierownik nadzoru wodnego Wód Polskich. Pozwolenie wodnoprawne wydaje się na podstawie operatu wodnoprawnego oraz zgromadzonych w toku postępowania dowodów, dokumentów i informacji (Starosta i Marszałek wydawali pozwolenia wodnoprawne do końca 2017 roku, na podstawie ustawy z 18 lipca 2001 r. Prawo wodne; od stycznia 2018 zadania te przejęło PGW Wody Polskie, które realizują wszystkie zadania dotyczące wód).

Tabela 23. Realizacja zadań w latach 2022-2023

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Konserwacja gminnych rowów i przepustów na drogach polnych	-	56 769,62
Zadania melioracyjne na terenie gminy	126 819,75	-
Inne zadania służące gospodarce wodnej i ochronie środowiska	35 025,86	16 941,40
Opłaty za odprowadzenie wód opadowych	113 923,00	141 266,23
Bieżące utrzymanie wylotów kanalizacji deszczowej		4 000,00

5.4. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Zadania Gminy Ozimek, realizowane w ramach gospodarki odpadami i zapobiegania powstawania odpadów na terenie gminy przedstawione zostały w tabeli poniżej:

Tabela 24. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Realizacja zadań wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	4 562 153,50	5 650 035,66
Realizacja zadania pn. „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Ozimek” (WFOŚiGW w Opolu)	11 207,88	2 494,80
Realizacja zadania pn. "Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona ziemi - usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej (NFOŚiGW w Warszawie)	5 870,88	8 030,29
Usuwanie padliny	3 003,60	7 274,88
Opróżnianie koszy ulicznych i zagospodarowanie odpadów	179 500,00	139 056,80
Utrzymanie czystości w mieście i sołectwach	41 126,78	59 297,75
Monitoring i obsługa zamkniętego składowiska odpadów komunalnych w Dylakach	60 681,85	94 993,20

5.5. Zasoby przyrodnicze

Gmina Ozimek na bieżąco realizuje zadania z zakresu ochrony przyrody i leśnictwa na które ponoszone są następujące koszty:

Tabela 25. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Wycinka, prześwietlanie i transport drzew	14 180,00	15 424,80
Wycinka drewna i opinie leśnika	5 000,00	4 000,00
Wycinka drzew w pasie drogowym	8 938,27	36 717,00
Wycinka drzew w pasie drogowym wewnętrznym	2 777,78	
Bieżąca pielęgnacja zieleni	271 843,53	234 196,43
Przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewieni m.in. prace pielęgnacyjne dwóch klombów w centrum Szczedrzyka	9 886,00	6 696,00
Promocja LGD Kraina Dinosaurów	31 809,00	-
Realizacja obowiązków wynikających z ustawy o ochronie zwierząt	51 013,21	50 014,93
Zakup i nasadzenie krzewów i sadzonek kwiatowych	24 473,90	32 813,60
Fundusz Solecki Jedlice – utrzymanie zieleni i czystości	2 499,99	4 000,00
Fundusz Solecki Chobie – utrzymanie zieleni wiejskiej	399,25	522,86
Fundusz Solecki Krzyżowa Dolina – utrzymanie zieleni w sołectwie	3 497,80	3 398,90
Fundusz Solecki Grodziec – utrzymanie zieleni	2 500,00	2 999,85

Fundusz Sołecki Biestrzynnik – utrzymanie zieleni oraz porządku wokół świetlicy	3 000,00	3 000,00
Fundusz Sołecki Krasiejów – poprawa estetyki wsi	5 000,00	5 000,00
Fundusz Sołecki Mnichus – utrzymanie zieleni	845,75	599,00
Fundusz Sołecki Dylaki – utrzymanie zieleni wiejskiej	2 499,99	3 500,00
Fundusz Sołecki Nowa Schodnia – utrzymanie zieleni i czystości	3 500,00	3 900,00
Fundusz Sołecki Antoniów – utrzymanie zieleni wiejskiej	6 000,00	6 000,00
Realizacja Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Ozimek	33 843,60	-

5.6. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zadanie realizowane jest poprzez:

- doposażenie straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa chemiczno-ekologicznego,
- utrzymywanie w gotowości służb ratowniczych na wypadek zaistnienia poważnej awarii,
- zapobieganie wystąpieniu ryzyka awarii przemysłowych przez przedsiębiorstwa (głównie zakłady o dużym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej (ZDR) i zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej (ZZR)) z terenu Gminy Ozimek.
- prowadzenie rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz potencjalnych sprawców awarii - rejestr zakładów prowadzony jest przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Opolu,
- opracowanie programu zapobiegania poważnym awariom lub opracowanie planu operacyjno-ratowniczego na wypadek zaistnienia poważnej awarii - Zadanie realizowane przez prowadzącego zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku.

Tabela 26. Realizacja zadań w latach 2022-2023

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
OSP Antoniów	33 567,65	51 780,39
OSP Chybie	22 505,73	20 462,52
OSP Dylaki	29 786,17	19 810,01
OSP Krasiejów	36 366,35	45 024,64
OSP Krzyżowa Dolina	19 337,66	21 046,91
OSP Pustków	16 334,10	15 618,94
OSP Schodnia	77 961,23	89 181,68
OSP Szczedrzyk	58 046,70	49 538,99
Bieżące utrzymanie OSP w gminie	-	3 967,98
Budowa boksu garażowego na potrzeby OSP Antoniów	7 259,86	28 998,50
Budowa garażu wielofunkcyjnego OSP Szczedrzyk	-	159 193,50
Przebudowa remizy OSP w Krasiejowie	53 505,00	325 233,97
Zakup samochodu pożarniczego dla OSP Antoniów	-	500 000,00
Dotacja dla OSP Pustków na dofinansowanie zakupu samochodu ratowniczego	-	30 000,00
Fundusz Sołecki Dylaki – Doposażenie OSP w Dylakach – zakup umundurowania specjalnego	6 699,98	7 000,00
Fundusz Sołecki Krasiejów – zakup umundurowania specjalnego na potrzeby poprawy bezpieczeństwa	6 999,98	-
Fundusz Sołecki Krasiejów - Zakup kamery termowizyjnej	-	8 610,00
Fundusz Sołecki Szczedrzyk – Doposażenie OSP Szczedrzyk w kamerę termowizyjną	5 000,00	-
Fundusz Sołecki Szczedrzyk – Doposażenie OSP Szczedrzyk w hełm strażacki, latarkę nachełmową, rękawice i naklejki odblaskowe	3 000,00	-
Fundusz Sołecki Szczedrzyk- Doposażenie OSP Szczedrzyk w lampę warsztatową akumulatory i ładowarkę	-	5 300,00
Fundusz Sołecki Pustków- zakup Fantoma szkoleniowego do ćwiczenia RKO dla OSP Pustków	-	1 386,00

5.7. Zagadnienia horyzontalne

Tabela 27. Realizacja zadań w latach 2022-2023

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Święto pstrąga – projekt dofinansowany z Rybackiej Lokalnej Grupy Działania	51 830,00	-
Realizacja projektu p.n. „Strażak w akcji” – INTERREG VA – Euroregion PRADZIAD	39 521,76	32 001,72
Edukacja ekologiczna oraz propagowanie działań proekologicznych	808,00	-

5.8. Realizacja zadań umieszczonych w planie operacyjnym: Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek w latach 2022-2023

W tabeli umieszczono zadania z planu operacyjnego, które zaplanowane były do realizacji w Programie ochrony środowiska.

Tabela 28. Realizacja zadań własnych i monitorowanych z planu operacyjnego.

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
Zadania własne			
Działania służące minimalizacji oddziaływania niewydajnych lokalnych źródeł ciepła	Realizacja programu „Czyste powietrze”	zrealizowane – zadanie ciągłe	Wspólny program WFOŚiGW i NFOŚiGW – realizacja programu „Czyste Powietrze”
Poprawa jakości powietrza w Gminie Ozimek	Budowa ścieżek rowerowych	zrealizowane – zadanie ciągłe	Gmina realizuje zadanie posiadając środki finansowe
	Budowa ścieżki rowerowej w ciągu ulic Kolejowej i Daneckiego w Ozimku oraz ul. Opolskiej w Nowej Schodni	zrealizowane – zadanie	Zadanie zrealizowane łącznie Uzyskano dofinansowanie z Polski Ład
Ograniczanie emisji komunikacyjnej Realizacja działań ochrony środowiska przed hałasem	Przebudowa dróg gminnych	zrealizowane – zadanie ciągłe	m.in. - droga wewnętrzna ul. Niwecka w m. Szczedrzyk - droga wewnętrzna ul. Niwki w Krasiejowie - ul. Powstańców Śląskich w miejscowości Schodnia
	Rewitalizacja centrum Krasiejowa – Poprawa bezpieczeństwa na drogach i ochrona powietrza	zadanie będzie realizowane w ramach gminnego programu rewitalizacji	
	Modernizacja sieci komunikacyjnej w Schodni w obszarze pohutniczym podwyższające parametry dróg	zrealizowane	Zadanie zrealizowane z funduszu soleckiego: ul. Jelenia i ul. Robotnicza
Rozwój energetyki odnawialne	Modernizacja oświetlenia publicznego i montaż paneli fotowoltaicznych	zrealizowane	1.Instalacja OZE – panele fotowoltaiczne W ramach zadanie zrealizowane m.in.: Budowa instalacji fotowoltaicznej oraz montaż klimatyzacji w budynku Urzędu Gminy i Miasta w Ozimku -UECF - Kłustry Energii 2.Modernizacja oświetlenia
Rozwój energetyki odnawialnej Rozbudowa infrastruktury wodno- kanalizacyjnej	Rozbudowa Remizy OSP w Krasiejowie	zrealizowane – zadanie	Dodatkowo zakupiono: - umundurowanie specjalne -kamerę termowizyjną
	Budowa garażu wielofunkcyjnego OSP w Szchedrzyku	zakup umundurowania specjalnych	Dodatkowo zakupiono: - kamerę termowizyjną - hełm strażacki, latarkę nachełmową, rękawice i naklejki odblaskowe - lampę warsztatową akumulatory i ładowarkę

6. MONITORING SKUTKÓW REALIZACJI PROGRAMU I JEGO AKTUALIZACJI

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek zostały określone wskaźniki postępów i skutków realizacji programu. Poniżej w tabeli określono zestaw wskaźników w odniesieniu do wartości bazowych (określonych w Programie Ochrony Środowiska), obejmujący wszystkie obszary interwencji, w oparciu o dane aktualnie dostępne, co pozwala na szerokie obrazowanie kategorii ilościowych i jakościowych, powszechnych w ocenianiu stanu środowiska. Pozyskanie danych wskaźnikowych opiera się głównie na standardowo dostępnych źródłach: danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz danych GIOŚ-RWMS w Opolu. Na podstawie tak przygotowanego zestawu wskaźników możliwe jest określenie tendencji zmian w poszczególnych obszarach interwencji. Zastosowano następujące oznaczenia w tabeli ze wskaźnikami monitoringu:

- - poprawa wskaźnika,
- - pogorszenie wskaźnika,
- - brak wyraźnej tendencji/istotnych zmian lub brak danych.

Tabela 29. Wskaźniki monitoringu dla Gminy Ozimek w odniesieniu do wartości bazowych.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa	Wartość 2023 r.	Uwagi/ tendencje zmian
Klimat i powietrze atmosferyczne					
1.	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy w której leży gmina	Klasa jakości	Klasa C: PM10, B(a)P Klasa C1: PM2,5	Klasa C: B(a)P	W roku 2023 do przekroczeń wartości dopuszczalnych w strefie opolskiej dochodziło tylko dla benzo(a)pirenu
2.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu powiatu opolskiego	Mg/rok	49	35	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu powiatu opolskiego uległa zmniejszeniu o 14 Mg/rok
3.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu powiatu opolskiego	Mg/rok	323 789	170 766	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu powiatu opolskiego uległa zmniejszeniu o 153 023 Mg/rok
Klimat akustyczny					
4.	Długość ścieżek rowerowych na terenie gminy	km	4,5	4,5	Długość ścieżek rowerowych na terenie gminy nie uległa zmianie
5.	Długość remontowanych/modernizowanych nawierzchni dróg gminnych	km	2,013	0,767	Długość remontowanych/modernizowanych nawierzchni dróg gminnych w roku wg bieżących potrzeb i możliwości finansowych
Pola elektromagnetyczne					
6.	Wartość PEM w ppk na terenie gminy	V/m	<0,2 (2019 rok)	0,4 (2022 r.)	Wartość PEM w ppk na terenie gminy wzrosła o 0,2 V/m, pozostając w dalszym ciągu znacznie poniżej wartości dopuszczalnych
7.	Wartość średnia PEM dla terenów miast poniżej 20 tys. mieszkańców w woj. opolskim	V/m	0,48	0,42	Wartość średnia PEM dla terenów miast poniżej 20 tys. mieszkańców w woj. opolskim uległa zmniejszeniu o 0,06 V/m (znacznie poniżej wartości dopuszczalnych)
Zasoby i jakość wód					
8.	Jakość wód podziemnych	Wg obowiązującej klasyfikacji	III klasa jakości wód (2020 r.)	III klasa jakości wód	Jakość wód podziemnych nie uległa zmianie

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla Gminy Ozimek za lata 2022-2023

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa	Wartość 2023 r.	Uwagi/ tendencje zmian
9.	Jakość wód powierzchniowych	Wg obowiązującej klasyfikacji	Stan/potencjał ekologiczny JCWP*: Jemielnica od źródła do Suchej – słaby, Jemielnica od Suchej do Małej Panwi - umiarkowany, Libawa – słaby, Mała Panew od zb. Turawa do Odry – słaby, Mała Panew od Lublinicy do zb. Turawa – zły, Myślina – umiarkowany, Rosa – zły, Mała Panew zb. Turawa - słaby - Glinka – umiarkowany, - Krzywula – słaby, - Prószkowski Potok - słaby	Stan/potencjał ekologiczny nie był określany	Brak możliwości porównania ze względu to iż nie określano stanu/potencjału ekologicznego w 2022 roku oraz brak przeprowadzanych pomiarów jakości wód powierzchniowych w 2023 roku.
Gospodarka wodno-ściekowa					
10.	Długość sieci kanalizacyjnej	km	145,8	146,3	Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wzrosła o 0,5 km
11.	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	szt.	2 916	2 977	Liczba przyłączy kanalizacyjnych wzrosła o 61 szt.
12.	Skanalizowanie gminy	%	88,0	88,3	Wskaźnik skanalizowania gminy wzrósł o 0,3 punktu procentowego
13.	Zwodociągowanie gminy	%	100,0	100,0	Wskaźnik zwodociągowania gminy nie uległ zmianie
14.	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	153,9	154,8	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej wzrosła o 0,9 km
15.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	dam ³	816,3	807,6	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem uległo zmniejszeniu o 8,7 dam ³
16.	Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	25,6	25,9	Zużycie wody na 1 mieszkańca wzrosło o 0,3 m ³ /rok
Zasoby geologiczne					
17.	Liczba złóż surowców mineralnych.	szt.	4	4	Liczba złóż surowców mineralnych nie uległa zmianie

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla Gminy Ozimek za lata 2022-2023

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa	Wartość 2023 r.	Uwagi/ tendencje zmian
18.	Zasoby surowców mineralnych na terenie gminy	tys. ton	Piaski formierskie: 29 043,95 tys. ton, surowce ilaste d/p cementu: b.d.	Piaski formierskie: 29 043,95 tys. ton, surowce ilaste d/p cementu: b.d.	Zasoby surowców mineralnych na terenie gminy nie uległy zmianie
Gleby					
19.	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji ogółem	ha	3,02	3,02	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji ogółem nie uległa zmianie
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów					
20.	Masa zmieszanych odpadów komunalnych	Mg	4 118,83	4 084,40	Masa zmieszanych odpadów komunalnych uległa zmniejszeniu o 34,43 Mg
21.	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie	Mg	3 181,04	3 302,68	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie wzrosła o 121,64 Mg
22.	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów	%	43,6	44,7	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów wzrósł o 1,1 punktu procentowego
Zasoby przyrodnicze					
23.	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem (bez obszarów Natura 2000)	ha	11 173,43	11 173,43	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem (bez obszarów Natura 2000) nie uległa zmianie
24.	Obszary NATURA 2000	szt.	0	0	Obszary NATURA 2000 nie występują na terenie gminy
25.	Parki Krajobrazowe	ha	0,00	0,00	Parki Krajobrazowe nie występują na terenie gminy
26.	Rezerваты przyrody	ha	0,00	0,00	Rezerваты przyrody nie występują na terenie gminy
27.	Obszary chronionego krajobrazu	ha	11 173,43	11 172,74	Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu uległa zmniejszeniu o 0,69 ha
28.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	ha	0,00	0,00	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe nie występują na terenie gminy
29.	Użytki ekologiczne	ha	1,83	1,83	Powierzchnia użytków ekologicznych nie uległa zmianie
30.	Pomniki przyrody	szt.	3	3	Liczba pomników przyrody nie uległa zmianie
31.	Lesistość gminy	%	57,9	57,9	Wskaźnik lesistości gminy nie uległ zmianie
32.	Powierzchnia lasów	ha	7 277,28	7 281,03	Powierzchnia lasów wzrosła o 3,75 ha
33.	Powierzchnia gruntów leśnych	ha	7 469,55	7 469,33	Powierzchnia gruntów leśnych uległa zmniejszeniu o 0,22 ha

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla Gminy Ozimek za lata 2022-2023

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa	Wartość 2023 r.	Uwagi/ tendencje zmian
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska					
34.	Liczba miejscowych zagrożeń w ciągu roku: - małe, - lokalne, - średnie, - duże	szt.	27 126 1 0	24 82 4 0	Liczba miejscowych zagrożeń według informacji podawanej przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej i charakteryzuje się coroczną zmiennością. Trudno jest na tej podstawie rozstrzygać o poprawie czy pogorszeniu wskaźnika.
Wydatki na ochronę środowiska					
35.	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska ogółem	zł	8 309 843,98	13 006 520,17	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska ogółem wzrosły o 4 696 676,19 zł

6.1 Analiza wskaźników monitoringu POŚ

Analizując tendencję wskaźników w tabeli monitorowania:

- stan środowiska dla 13 wskaźników określony został jako bez zmian w odniesieniu do roku bazowego,
- dla 30 wskaźników zanotowano zmianę na (+) w odniesieniu do roku bazowego,
- dla 4 wskaźników zanotowano zmianę na (-) stanu w odniesieniu do roku bazowego.

Obecnie Gmina Ozimek posiada uchwalony aktualny Program Ochrony Środowiska na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku, który w kolejnych okresach raportowania będzie przedmiotem weryfikacji i oceny. Zgodnie z wymogiem ustawowym co dwa lata Burmistrz sporządza raport z jego realizacji. Dla efektywnego wdrażania Programu konieczne jest regularne zbieranie, analiza i ocena danych. System monitoringu skupia się przede wszystkim na efektywności wdrażanych działań i zadań oraz opiera na obiektywnych i dostępnych wskaźnikach monitorowania, których porównanie w kolejnych raportach daje obraz gradientu zachodzących zmian w środowisku Gminy Ozimek.

7. OCENA STOPNIA ROZBIEŻNOŚCI POMIĘDZY PRZYJĘTYMI CELAMI A ICH WYKONANIEM, WERYFIKACJA PRZYJĘTYCH ZADAŃ, OCENA WYKONANIA

Przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku priorytety, cele i działania zgodne były z kierunkami Polityki Ekologicznej Państwa 2030. Skonkretyzowanie zadań dotyczy gminy, jednak akceptacja celów i zadań w przyjętym Programie Ochrony Środowiska nie oznacza powstania budżetu inwestycyjnego na potrzeby Programu Ochrony Środowiska. System budżetowy samorządów obejmuje 1 rok działania, a więc planowanie odbywa się w krótkim cyklu i dostosowywane jest do doraźnych ram i sytuacji. Realizacja Programu w miarę jego realizacji stwarza więc problemy, tak natury finansowej (trudność w pozyskaniu środków finansowych dysponując niewielkim udziałem własnym) jak i innej natury (np. nadrabianie niedoinwestowania z lat poprzednich, zmieniające się potrzeby bieżące mieszkańców, czynniki zewnętrzne, zmiana ustawodawstwa etc.)

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek dla każdego obszaru interwencji określono cel główny oraz miarę dla każdego celu. Stopień realizacji celów głównych i wielkości miary celu w odniesieniu do roku bazowego przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 30. Wartości mierników celów głównych dla poszczególnych obszarów interwencji.

L.p.	Obszar interwencji	Miara celu	Wartość miary		Uwagi
			bazowa	2023	
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy w której leży gmina	Klasa C: PM10, B(a)P Klasa C1: PM2,5	Klasa C: B(a)P	W roku 2023 do przekroczeń wartości dopuszczalnych w strefie opolskiej dochodziło tylko dla benzo(a)pirenu
2.	Zagrożenia hałasem	Długość dróg dla rowerów ogółem na terenie gminy [km]	4,5	4,5	Długość dróg dla rowerów na terenie gminy nie uległa zmianie
3.	Pola elektromagnetyczne	Średnia wartość PEM dla terenów miast poniżej 20 tys. mieszkańców w województwie opolskim	0,48	0,42	Wartość średnia PEM dla terenów miast poniżej 20 tys. mieszkańców w woj. opolskim uległa zmniejszeniu o 0,06 V/m (znacznie poniżej wartości dopuszczalnych)
4.	Gospodarowanie wodami	Jakość wód powierzchniowych	Stan/potencjał ekologiczny JCWP*: Jemielnica od źródła do Suchej – słaby, Jemielnica od Suchej do Małej Panwi - umiarkowany, Libawa – słaby, Mała Panew od zb. Turawa do Odry – słaby, Mała Panew od Lublinicy do zb. Turawa – zły, Myślina – umiarkowany, Rosa – zły, Mała Panew zb. Turawa - słaby	Stan/potencjał ekologiczny nie był określany	Brak możliwości porównania ze względu to iż nie określano stanu/potencjału ekologicznego w 2022 roku oraz brak przeprowadzanych pomiarów jakości wód powierzchniowych w 2023 roku.
5.	Gospodarka wodno - ściekowa	Wskaźnik skanalizowania gminy [%]	88,0	88,3	Wskaźnik skanalizowania gminy zwiększył się o 0,3 punktu procentowego
6.	Zasoby geologiczne	Zasoby surowców mineralnych	piaski formierskie: 29 043,95 surowce ilaste d/p cementu: b.d.	piaski formierskie: 29 043,95 surowce ilaste d/p cementu: b.d.	Wielkość zasobów surowców mineralnych na terenie gminy nie uległa zmianie

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla Gminy Ozimek za lata 2022-2023

7.	Gleby	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji ogółem w ha	3,02	3,02	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji nie uległa zmianie
8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów [%]	43,6	44,7	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów wzrósł o 1,1 punktu procentowego
9.	Zasoby przyrodnicze	Udział powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w [%]	88,9	88,9	Udział powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem nie uległ zmianie
10.	Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba poważnych awarii i miejscowych zagrożeń w ciągu roku: - małe, - lokalne, - średnie, - duże	27 126 1 0	24 82 4 0	Liczba miejscowych zagrożeń według informacji podawanej przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej i charakteryzuje się coroczną zmiennością. Trudno jest na tej podstawie rozstrzygać o poprawie czy pogorszeniu wskaźnika.

Wartości mierników celów głównych, analizując tendencję mierników celów:

- dla 6 mierników określono stan jako bez zmian w odniesieniu do roku bazowego,
- dla 4 mierników zanotowano poprawę w odniesieniu do roku bazowego,
- dla żadnego miernika nie zanotowano pogorszenia stanu w odniesieniu do roku bazowego.

Duża część zadań zawartych w Programie wpisuje się w pożądaną przez ogół mieszkańców gminy kierunki - np. poprawę stanu powietrza atmosferycznego, klimatu akustycznego, wód powierzchniowych i podziemnych. Analizując przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek zadania należy stwierdzić:

- zrealizowane zostały najważniejsze zadania w zakresie ochrony powietrza, ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, edukacji ekologicznej, ochrony przyrody oraz gospodarki odpadami,
- dodatkowo w różnych komponentach środowiska zrealizowano szereg zadań nie ujętych w Programie, jednakże wpisujących się w ramy ogólnie pojętej ochrony środowiska.

Powodem braku realizacji niektórych zadań było:

- braki środków finansowych na realizację niektórych zadań,
- przesunięcie terminu realizacji zadania na kolejne lata,
- zmiana priorytetów wykonawczych w realizacji zadań na terenie gminy,
- bieżąca ocena sytuacji i potrzeb na terenie gminy.

8. DIAGNOZA, PROPOZYCJE NOWYCH PRIORYTETÓW I KRYTERIÓW ICH WYŁONIENIA

Przeprowadzona analiza zakresu i stopnia realizacji zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek dotyczyła wyznaczonych priorytetów i celów Polityki Ekologicznej Państwa 2030. W związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy - Prawo ochrony środowiska nastąpiła zmiana sposobu realizacji krajowej polityki ochrony środowiska. Obecnie jest ona prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych oraz za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej jednostki samorządu terytorialnego.

Aktualnie opracowywany Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek oparty jest na zapisach następujących aktualnych dokumentów:

- *Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku* (Dz.U. 2024 poz. 54 tekst jednolity) definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin,
- *Wytyczne Ministra Środowiska do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, które podają sposób i zakres dokumentu oraz wskazówki, co do zawartości programów; do podstawowych zasad tworzenia programów ochrony środowiska należą:
  - zwięzłość i prostota,
  - spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi,
  - konsekwentne i świadome stosowanie terminów,
  - oparcie na wiarygodnych danych,
  - prawidłowe określenie celów,
  - przygotowanie założeń do POŚ,
  - włączenie interesariuszy w proces opracowania POŚ,
  - przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W wytycznych określono następujące obszary interwencji:

1. ochrona klimatu i jakości powietrza,
2. zagrożenia hałasem,
3. pola elektromagnetyczne,

4. gospodarowanie wodami,
5. gospodarka wodno-ściekowa,
6. zasoby geologiczne,
7. gleby,
8. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
9. zasoby przyrodnicze,
10. zagrożenia poważnymi awariami.

Wymienione powyżej obszary interwencji powinny uwzględniać zagadnienia horyzontalne (przekrojowe, dotyczące wszystkich dziedzin), tj.:

- adaptację do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- działania edukacyjne,
- monitoring środowiska.

"Polityka ekologiczna państwa 2030" jest najważniejszą strategią w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. Dokument stanowi podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Rolą "Polityki ekologicznej państwa" jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Cel główny "Polityki..." - *Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców* został przeniesiony wprost ze Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji takie jak:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych),
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Ze szczególną intensywnością realizowane będą działania mające na celu poprawę jakości powietrza przez ograniczenie niskiej emisji, która jest główną przyczyną powstawania smogu. W kontekście coraz częstszego występowania na terenie Polski fali upałów i nocy tropikalnych oraz susz na znaczeniu zyskują działania związane z adaptacją do zmian klimatu. Ich celem jest przeciwdziałanie miejskim wyspom ciepła, rozbudowa terenów zieleni oraz powszechniejsze retencjonowanie wody na terenach miast i wsi. *Polityka ekologiczna państwa 2030* przewiduje, że działania adaptacyjne będą polegały m.in. na opracowaniu i wdrożeniu dokumentów strategicznych/ planistycznych w zakresie gospodarowania wodami, wsparciu opracowania i wdrażania planów adaptacji do zmian klimatu, budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji, renaturyzacji rzek

i ich dolin, renaturyzacji mokradeł oraz na rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury. Działania ukierunkowane będą również na zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni, ograniczenie zajmowania gruntów oraz zasklepienia gleby. Działania adaptacyjne będą prowadzone także na obszarach wiejskich. Będą one miały na celu w szczególności zwiększenie odporności krajobrazu rolniczego na zmiany klimatu i ochrony produkcji rolnej. Chronione i rozwijane będą zadrzewienia śródpolne i przydrożne (szczególnie o charakterze unikalnym przyrodniczo lub kulturowo) oraz prowadzone będą nowe przydrożne nasadzenia z przewagą krzewów rodzimych o bujnym ulistnieniu, zwłaszcza w regionach najbardziej narażonych na suszę i pustynnienie, o niskim procencie lesistości.

Polityka ekologiczna państwa 2030 będzie stanowiła podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021-2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030.

Polityka ekologiczna państwa 2030 uchyla Strategię "Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r." w części dotyczącej Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska i Celu 3. Poprawa stanu środowiska.

9. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku stanowił podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w gminie w latach raportowania, tj. 2022-2023. Podstawowym założeniem w tworzeniu programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach - od krajowego do gminnego - jest, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewniła skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyła warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Analizując realizację programu na poziomie gminnym należy pamiętać, że praktycznie zadania o charakterze wykonawczym, czyli mające bezpośredni wpływ na stan środowiska i związane z jego ochroną przed szkodliwym oddziaływaniem, obciążają samorząd gminy oraz podmiotów gospodarczych i mieszkańców. Charakter zadań z zakresu ochrony środowiska wykonywany przez samorząd gminy wpływa na możliwości bezpośredniej i pośredniej ochrony środowiska na terenie gminy.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono zadania, które były realizowane w latach 2022-2023 - do najważniejszych z nich można zaliczyć zadania w zakresie:

- ochrony powietrza,
- ochrony przed hałasem,
- ochrony wód,
- ochrony przyrody,
- gospodarki odpadami,
- edukacji ekologicznej.

Podsumowując należy zauważyć, iż większość zadań została zrealizowana lub jest w trakcie realizacji (zadania o charakterze ciągłym).

10. LITERATURA

1. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku.
2. Sprawozdania z realizacji budżetu Gminy Ozimek za lata 2022, 2023.
3. Raport o stanie Gminy Ozimek za 2022 i 2023 r.
4. Rejestr form ochrony przyrody publikowany przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska.
5. Program Ochrony Środowiska przez hałasem dla województwa opolskiego.
6. Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim, raport wojewódzki za rok 2022 i 2023, GIOŚ-RWMŚ w Opolu.
7. Klasyfikacja i ocena jakości wód powierzchniowych, GIOŚ-RWMŚ.
8. Badania PEM, GIOŚ-RWMŚ.
9. www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych.
10. www.mos.gov.pl